

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

**PLANI I VEPRIMIT 2011 PËR IMPLEMENTIMIN E PARTNERITETIT EUROPIAN
PËR KOSOVËN**

Mars 2011
Prishtinë

LISTA E SHKURTESAVE DHE AKRONIMEVE

AAC	Autoriteti i Aviacionit Civil të Kosovës
AB	Auditimi i Brendshëm
ABGJ	Agjencia për Barazi Gjinore
ADR	Transportimi dhe Operimi i Materialeve të Rrezikshme
AENV	Akti Evropian i Ndërmarrjeve të Vogla
AKB	Aleanca Kosovare e Biznesit
AKMDhP	Agjencia Kombëtare për Mbrojtjen e të Dhënave Personale
AKK	Agjencia Kosovare kundër Korrupsionit
AKK	Agjencia Kadastrale e Kosovës
AKI	Agjencia Kosovare e Intelegjencës
AKP	Agjencia Kosovare e Pronës
AKPriv	Agjencia Kosovare e Privatizimit
AKS	Agjencia Kosovare e Standardizimit
APIK	Agjencia për Promovimin e Investimeve në Kosovë
APP	Agjencia për Prokurim Publik
ARBK	Agjencia për Regjistrimin e Bizneseve në Kosovë
ARC	Keshilli Amerikan për Refugjate (<i>American Refugee Council</i>)
ARH	Autoriteti Rregullativ i Hekurudhave
ART	Autoriteti Rregullativ i Telekomunikacionit
ATK	Administrata Tatimore e Kosovës
AUV	Agjencia e Ushqimit dhe Veterinarisë
BB	Banka Botërore
BE	Bashkimi Evropian
BKK	Buxheti i Konsoliduar i Kosovës
BPV	Bruto Produkti Vendor
BRE	Burimet e Ripërtërishme të Energjisë
BQK	Banka Qendrore e Kosovës
CEEPUS	Programi i Evropës Qendrore për Shkëmbim të Studimeve Universitare (<i>Central European Exchange Program for University Studies</i>)
CEFTA	Marrëveshja e Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore
CIECA	Komisioni Ndërkombëtar për Testim të Vozitjes (<i>The International Commission for Driver Testing</i>)
CITA	Komiteti ndërkombëtar për inspektimin e mjeteve të rënda motorike (<i>International Motor Vehicle Inspection Committee</i>)
DAK	Drejtoria e Akreditimit të Kosovës
DASHC	Departamenti i Administrimit të Shërbimit Civil
DHEK	Drejtoria për Hetime Ekomike
DFID	Departamenti për Zhvillim Ndërkombëtar i Mbretërisë së Bashkuar (<i>UK Department for International Development</i>)
DMRAPIE	Departamenti për menaxhimin e reformës Administratës Publike dhe Integritimit Evropian
DK	Doganat e Kosovës
DPSA	Dialogun e Procesit të Stabilizim Asociimit

EBRD	Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (<i>European Bank for Reconstruction and Development</i>)
ECAA	Hapësira e Përbashkët Evropiane e Aviacionit (<i>European Common Aviation Area</i>)
EMS	Operatori Serb i Transmisionit
ENTSO-E	(<i>European Network of Transmission System Operators for Electricity</i>)
ESK	Enti i Statistikave të Kosovës
EULEX	Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë
FADN	Rrjeti i te Dhënave për Kontabilitetin e Fermave (<i>Farm Accountancy Data Network</i>)
FGJK	Federata e Gjuetarëve të Kosovës
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
FSK	Forca e Sigurisë së Kosovës
HK	Hekurudhat e Kosovës
IAF	Forumi Ndërkombëtarë i Akreditimit (<i>International Accreditation Forum</i>)
IFC	Korporata Ndërkombëtare e Finances
IGJK	Instituti Gjyqësor i Kosovës
IKAP	Instituti Kosovar për Administratë Publike
ILAC	Organizata Ndërkombëtare e Akreditimit të Laboratorëve
ILEP	Programi fillestar për arsimin ligjor (<i>Initial Legal Education Program</i>)
IPA	Instrumenti për asistencë të Para Anëtarësimit
IPN	Instituti për Produktet e Ndërtimit
IRU	Unioni Ndërkombëtar i Transportuesve Rrugor
KASH	Korniza Afatmesme e Shpenzimeve
KE	Komisioni Evropian
KEK	Korporata Energjetike e Kosovës
KENV	Karta Evropiane e Ndërmarrjeve të vogla
KESH	Korporata Energjetike e Shqipërisë
KNRAP	Komisioni Ndërministror i Reformës së Administratës Publike
KGJK	Këshilli Gjyqësor i Kosovës
KKK	Komisioni Kosovar i Konkurrencës
KKK	Korniza e Kurrikulumit të Kosovës
KOSTT	Operatori i Sistemit, Transmisionit dhe Tregut të energjisë elektrike të Kosovës
KPGJP	Komisioni i Pavarur Gjyqësor dhe Prokurorial
KPK	Komisioni Prokurorial i Kosovës
KPM	Komisioni i Pavarur për Media
KPMM	Komisioni i Pavarur për Miniera dhe Minerale
KQPZH	Komisioni Qendror për Persona të Zhduku
KQZ	Komisioni Qendror i Zgjedhjeve
KRPP	Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik
LAB	Ligji i Auditimit të Brendshëm
LBGJ	Ligji për Barazi Gjinore
LFPL	Ligji i Financave të Pushtetit Lokal
LMFPP	Ligji mbi Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësi
LVQL	Ligji për Vetëqeverisje Lokale

LPP	Ligji mbi Prokurimin Publik
LPIS	Sistemi për identifikimin e parcelave të tokës (<i>Land Parcel identification system</i>)
MAPL	Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
MASHT	Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë
MAP	Ministria e Administratës Publike
MBPZHR	Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural
MD	Ministria e Drejtësisë
MEI	Ministria e Integrimit Evropian
MEF	Ministria e Ekonomisë dhe Financave
MEM	Ministria e Energjisë dhe Minierave
MFK	Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli
MIK	Menaxhimi i Integruar i Kufirit
MKK	Ministria për Komunitete dhe Kthim
MKRS	Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
MMPH	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
MPB	Ministria e Punëve të Brendshme
MPJ	Ministria e Punëve të Jashtme
MPMS	Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
MSH	Ministria e Shëndetësisë
MTI	Ministria e Tregtisë dhe Industrisë
MTPT	Ministria e Transportit dhe Postë-Telekomunikacionit
NJDJJK	Njësia për të Drejtat e Njeriut dhe
NJIF	Njësia e Inteligjencës Financiare
NP	Ndërmarrje Publike
NVM	Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme
OAK	Oda e Avokatëve të Kosovës
OBD	Organizata Botërore e Doganave
OEA	Oda Ekonomike Amerikane
OECD	Organizata për Zhvillim dhe Bashkëpunim Ekonomik (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
OEK	Oda Ekonomike e Kosovës
OJQ	Organizatrat Jo-Qeveritare
OKB	Organizata e Kombeve të Bashkuara
OSHP	Organi Shqyrtues i Prokurimit
PK	Policia e Kosovës
PKBGJ	Programi Kosovar për Barazi Gjinore
PKEE	Plani Kosovar për Energjinë Elektrike
PPP	Partneritet Publik-Privat
PSH	Prokuroria e Shtetit
QIF	Qendra e Inteligjencës Financiare
PSA	Procesi i Stabilizim-Asociimit
PSRK	Prokuroria Special e Republikës së Kosovës
PTK	Posta dhe Telekomunikacioni i Kosovës
PVPE	Plani i Veprimit për Partneritet Evropian
RAE	Projekti për Romët, Ashkalit dhe Egjiptasit
RAP	Reforma e Administratës Publike

ReSPA	Shkolla Rajonale për Administratë Publike
RCC	Këshilli për Bashkëpunim Rajonal
RTK	Radio-Televizioni i Kosovës
SEETO	Observatori i Transportit për Evropën Juglindore
SIDA	Agjencia Suedeze për Zhvillim Ndërkombëtar
SKE	Sekretariati i Komunitetit të Energjisë
SMIL	Sistemi i Menaxhimit Informativ të Lëndëve
SHKQAK	Shoqata e Kontabilistëve të Certifikuar dhe Auditorëve të Kosovës
SHKK	Shërbimi korrektues i Kosovës
SSP	Programi për Studime të Sigurisë (<i>Security Studies Program</i>)
TAIEX	Asistencë teknike dhe shkëmbim i informacionit (<i>Technical Assistance and Information Exchange</i>)
TEIP	Trupa Ekzekutive e Inspektoratit të Punës.
TKE	Traktati i Komunitetit të Energjisë
ToR	Termet e Referencës (<i>Term of References</i>)
TOT	Trajnime për trajner (<i>Training of trainers</i>)
TPK	Trusti Pensional i Kosovës
TQNJ	Trafikimi i Qenieve Njerëzore
UA	Udhëzim Administrativ
UP	Universiteti i Prishtinës
USAID	Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar
ZAP	Zyra e Auditorit Përgjithshëm
ZKKK	Zyra Komunale për Komunitete dhe Kthim në Komuna
ZKM	Zyra e Kryeministrit
ZNKE	Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian
ZQM	Zyra për Qeverisjes të Mirë
KQPZH	Komisioni Qeveritar për Persona të Zhdukur
ZRE	Zyra e Rregullatorit të Energjisë
ZRRUM	Zyra Rregullatore për Ujë dhe Mbeturina

1. HYRJE	7
1.1. RAPORTET E REPUBLIKËS SË KOSOVËS ME BASHKIMIN EVROPIAN	7
2. PLANI I VEPRIMIT PËR IMPLEMENTIMIN E PARTNERITETIT EVROPIAN - AFRIMI I KOSOVËS ME BE-në	9
3. ZBATIMI I PVPE-së 2010 DHE ADRESIMI I SFIDAVE TË RAPORTIT TË PROGRESIT	13
3.1. KRITERET POLITIKE	13
3.1.1 DEMOKRACIA DHE SUNDIMI I LIGJIT	13
a. Institucionet	13
b. Administrata Publike.....	14
c. Sistemi gjyqësor	15
d. Politikat kundër korrupsionit	15
3.1.2 TË DREJTAT E NJERIUT DHE MBROJTJA E MINORITETEVE	16
3.1.3 ÇËSHTJET RAJONALE DHE OBLIGIMET NDËRKOMBËTARE	18
3.2 KRITERET EKONOMIKE	20
3.3. STANDARDET EVROPIANE	22
3.3.1. TREGU I BRENDSHËM	22
a. Lëvizja e lirë e mallrave	22
b. Lëvizja e lirë e kapitalit	23
c. Doganat dhe tatimet.....	23
d. Konkurrenca	24
e. Prokurimi publik	25
f. Të drejtat e pronësisë intelektuale	26
g. Punësimi dhe politikat sociale	27
h. Arsimi dhe kërkimet	28
3.3.2 POLITIKAT SEKTORIALE	29
a. Industria dhe NVM-të.....	29
b. Bujqësia dhe peshkataria	30
c. Mjedisi	32
d. Politikat e transportit	33
e. Energjia	34
f. Shoqëria informative dhe mediat.....	36
g. Kontrolli financiar	37
h. Statistikat	38
3.3.3. DREJTËSIA, LIRIA DHE SIGURIA	39
a. Vizat, kufijtë, azili dhe migrimi	39
b. Shpëlarja e parave	40
c. Drogat	40
d. Policia	41
e. Luftimi i krimit dhe krimit të organizuar	42
f. Mbrojtja e të dhënave personale	42
4. MATRICA E VEPRIME TË PLANIT TË VEPRIMIT PËR PARTNERITET EUROPIAN 2011	43

1. HYRJE

1.1. RAPORTET E REPUBLIKËS SË KOSOVËS ME BASHKIMIN EVROPIAN

Kosova, sikur edhe vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor, është pjesë e procesit të integritimit Evropian që nga *Samiti i Zagrebit* i vitit 2000 kur edhe filloi **Procesi i Stabilizim-Asociimit** (PSA) për Ballkanin Perëndimor. Ky proces synon stabilizimin dhe tranzicionin e përshpejtuar të ekonomisë së tregut, promovimin e bashkëpunimit rajonal dhe perspektivën e integritimit në BE. Ky proces u konkretizua më tej në **Samitin e Selanikut** (qershor 2003) i cili e përfshiu edhe Kosovën në kornizën e **Procesit të Stabilizim-Asociimit**, kurse për Kosovën në veçanti kjo perspektivë u konkretizua më tej përmes Komunikatës së KE-së **'E ardhmja evropiane për Kosovën'**, të datës 20 prill 2005, e cila tregon përkushtimin e Bashkimit Evropian për Kosovën.

Për të jetësuar Procesin e Stabilizim-Asociimit në Ballkanin Perëndimor, përfshirë edhe Kosovën, në qershor 2004 Këshilli Evropian miratoi **Partneritetin Evropian për Kosovën**, si instrumentin e parë që përcakton prioritetet kryesore afatshkurtra dhe afatmesme për tu adresuar nga institucionet e Kosovës drejt arritjes së perspektivës evropiane. Me qëllim të zbatimit të këtyre prioritetëve, në janar 2004 Qeveria e Kosovës miratoi **Planin e parë të Veprimit për implementimin e Partneritetit Evropian**. Që nga ai vit, ky dokument kryesor strategjik i Republikës së Kosovës për integrim në BE rishikohet çdo vit dhe implementimi i prioritetëve që parasheh është baza kryesore në rrugën e Kosovës drejt Bashkimit Evropian.

Që nga marsi i vitit 2003 deri në tetor të vitit 2009, instrumenti kryesor për dialog politik në mes të Qeverisë së Kosovës dhe Komisionit Evropian në kuadër të kornizës së Procesit të Stabilizim-Asociimit ka qenë **"Mekanizmi i Procesit të Stabilizim-Asociimit"**. Në nëntor 2009, bazuar në Komunikatën e KE-së për Këshillin dhe Parlamentin Evropian **"Kosova - Përmbushja e perspektivës Evropiane"** ka avancuar procesin përmes lansimit të **Dialogut të Procesit të Stabilizim-Asociimit (DPSA)**, në kuadër të së cilit brenda një viti mbahet një Takim Plenar, tetë Takime Sektoriale (ose të Nën-komiteve)¹, si dhe dy takime 'horizontale': Dialogu me Shoqërinë Civile dhe Komiteti i Përbashkët Monitorues (i cili shërben për monitorimin e implementimit të asistencës së BE-së). Përveç kësaj, mes tjerash Komunikata hap rrugën për fillimin e dialogut për liberalizim të vizave, nënshkrimin e një marrëveshjeje tregtare Kosovë - BE, zgjerim të Masave të Pavarura Tregtare dhe avancime në fushën e bashkëpunimit ndërkufitar.

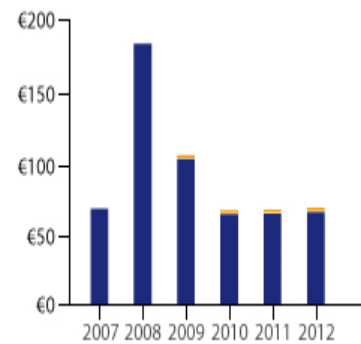
Në anën tjetër, për të ndihmuar Kosovën në përmbushjen e perspektivës Evropiane, Bashkimi Evropian siguron **përkrahje financiare**, kryesisht për ndërtimin e institucioneve me qëllim të ngritjes së kapaciteteve të tyre për përafrim me legjislacionin e BE-së *Acquis* dhe zbatim të standardeve evropiane, por gjithashtu me synim nxitjen e zhvillimit socio-ekonomik dhe avancimin e integritimit rajonal. BE-ja është **donatori më i**

¹ 1) Drejtësia, Liria dhe Siguria, 2) Inovacioni, Shoqëria Informativë, Politikat Sociale dhe Arsimit, 3) Tregtia, Industria, Doganat dhe Tatimet, 4) Tregu i Brendshëm, Konkurrenca dhe Mbrojtja e Shëndetit dhe Konsumatorëve, 5) Bujqësia, Peshkataria, Pylltaria, Siguria e Ushqimit, 6) Transporti, Mjedisi, Energjia dhe Zhvillimi Rajonal, 7) Ekonomia dhe Çështjet Financiare, Statistikat

madh i Kosovës, i cili ndan më shumë resurse për kokë banori në Kosovë sesa në secilin vend të botës.

Tabela 1: Shuma e asistencës financiare të BE-së për Kosovën (alokuar dhe planifikuar, për periudhën 2007 - 2012, në milionë €)

Komponentët	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ndihma për Fazën Transitore dhe Ndërtimin e Institucioneve	68,3	184,7	106,1	66,1	66,9	68,2
Bashkëpunimi Ndërkufitar	0	0	0	1,2	1,8	1,8
TOTALI	68,3	184,7	106,1	67,3	68,7	70,0

Burimi: Ueb faqja zyrtare e Komisionit Evropian²

Kosova ka konfirmuar përkushtimin e saj për procesin e integrimit evropian përmes avancimit të mëtejshëm të kornizës institucionale, më e rëndësishmja nga të cilat ka qenë themelimi i Ministrisë së Integrimit Evropian. Në këtë drejtim Qeveria e Kosovës gjithashtu ka fuqizuar Zyrat për Integrim Evropian në institucionet e linjës përmes ngritjes së tyre në Departamente si dhe ka funksionalizuar tutje strukturat për integrim evropian, me theks të veçantë në Grupet Punuese dhe Komitetin Punues për Integrim Evropian. Më tej Qeveria e Kosovës ka arritur të organizojë me sukses aktivitetet në kuadër të Dialogut të Procesit të Stabilizim-Asociimit dhe monitorimin e rekomandimeve të dala nga ky Dialog. Gjithashtu koordinimi në mes të Kuvendit dhe Qeverisë së Kosovës në fushën e integrimit evropian ka shënuar progres të theksuar gjatë vitit 2010.

Në aspekt të implementimit të PVPE 2011, në fushën kritereve politike ndër më të rëndësishmet që duhet të përmendet është progresi i shënuar në sferën e reformës së administratës publike ku është miratuar korniza e re ligjore dhe strategjike (shih faqe 13), por edhe në kuadër të reformës së sistemit gjyqësor, me theks të veçantë në përfundimin e emërimit dhe riemërimit të gjyqëtarëve dhe prokurorëve si the miratimit të legjislacionit themelor për institucionet kryesore të sistemit gjyqësor (shih faqe 14). Është shënuar poashtu progres i mëtutjeshëm në përmirësimin e kornizës ligjore dhe institucionale për luftimin e korrupsionit, me theks të veçantë në miratimin e Ligjit për Financimin e Partive Politike dhe Ligjit për Konfliktin e Interesit si dhe themelimin e Agjencisë për Menaxhimin e Pasurisë së Sekuestruar dhe Konfiskuar (shih faqe 14). Progres i konsiderueshëm është arritur gjithashtu edhe në procesin e decentralizimit me krijimin dhe funksionalizimin edhe të 4 komunave të reja. Në fushën e bashkëpunimit rajonal, edhe pse me sfida e probleme të shumta, Kosova ka vazhduar me pjesëmarrjen e

² http://ec.europa.eu/enlargement/potential-candidates/kosovo/financial-assistance/index_en.htm

saj në nismat për bashkëpunim rajonal, kurse gjatë këtij viti Kosova ka marrë kryesimin e radhës të CEFTA-së.

Në fushën e kriterëve ekonomike, Qeveria e Kosovës ka vazhduar ruajtjen e stabilitetit makroekonomik përmes mbajtjes së politikave fiskale stabile, progresin e mëtutjeshëm në forcimin e ekonomisë së tregut dhe qëndrueshmërisë afatgjatë të financave publike, përfshirë rishikimin e KASH-it dhe miratimin e legjislacionit përkatës në harmoni me rekomandimet e FMN-së. Autoritetet rregullative gjithashtu kanë vazhduar kontributin në krijimin e parakushteve për një treg konkurrues përmes forcimit të mekanizmave rregullativë dhe rritjes së kapitalit human.

Në fushën e standardeve evropiane, përfshirë këtu politikat sektoriale, Kosova ka vazhduar me afrimin e mëtutjeshëm me BE-në përmes harmonizimit të mëtutjeshëm të politikave dhe kornizës ligjore me standardet e BE-së. Në këtë sferë është shumë e rëndësishme të theksohet që Kosova ka shënuar progres të konsiderueshëm në fushën e drejtësisë, lirisë dhe sigurisë. Me fokus në përmbushjen e kriterëve në kuadër të procesit të liberalizimit të vizave me BE-në, është kompletuar korniza ligjore dhe reformat institucionale të parapara deri më tani në fushën e vizave, kufijve, azilit dhe migrimit, përfshirë kornizën ligjore, të politikave dhe atë institucionale në fushën e riatdhesimit dhe ri-integrimit të personave të riatdhesuar, e cila paraqet një fushë prioritare në këtë sektor. Gjithashtu është shënuar progres në përmirësimin e kornizës ligjore dhe ndërtimin e reformimin institucional në fushën e Policisë dhe me qëllim të luftimit të gjitha llojeve të krimit, por edhe në atë të mbrojtjes së të dhënave personale.

Megjithatë Kosova ende vazhdon të ballafaqohet me sfida të shumta në fushat e lartpërmendura dhe ky Plan parasheh veprime konkrete për adresimin e tyre. Në këtë drejtim prioritete të Qeverisë së Kosovës për vitin e ardhshëm, të cilat në të njëjtën kohë janë edhe prioritete të Bashkimit Evropian për Kosovën, janë: 1) Forcimi i Reformës së Administratës Publike, 2) Forcimi i luftës kundër korrupsionit, 3) Lufta kundër krimit të organizuar dhe shpëlarjes së parave, 4) Menaxhimi efikas i parasë publike - avancimi i sistemit të prokurimit publik, fuqizimi i mekanizmave për mbledhjen e të hyrave buxhetore, shpenzimi efektiv i buxhetit, 5) Forcimi i reformës së gjyqësorit 6) Implementimi i Strategjisë për Liberalizimin e Vizave, 7) Negociimi i marrëveshjes tregtare me BE-në dhe zhvillimi i legjislacionit dhe politikave të tregut të brendshëm dhe konkurrencës në harmoni me *acquis*, 8) Mirëmbajtja e marrëdhënieve të mira fqinjësore dhe pjesëmarrja konstruktive në takimet rajonale, 9) Infrastruktura - energjia dhe transporti, 10) Zhvillimi i sektorit të bujqësisë.

2. PLANI I VEPRIMIT PËR IMPLEMENTIMIN E PARTNERITETIT EVROPIAN - AFRIMI I KOSOVËS ME BE-në

Meqenëse Integrimi Evropian mbetet prioriteti kryesor i Qeverisë së Kosovës, Plani i Veprimit i Partneritet Evropian është dokumenti kryesor afatmesëm planifikues, i cili ka për qëllim adresimin e sfidave dhe prioriteteve kyçe afatshkurta dhe afatmesme të

identifikuara nga Partneriteti Evropian 2008.³ Përparimi i mëtutjeshëm i vendit do të matet në bazë të zbatimit të prioriteteve kyçe, afatshkurta dhe afatmesme, në kuadër të Partneritetit Evropian përmes Raportit të përvitshëm të Progresit nga Komisioni Evropian. Në këtë kontekst, PVPE-ja duhet të përdoret për planifikimin e veprimtarisë së përgjithshme të Qeverisë në lidhje me agjendën politike dhe prioritetet e saj, agjendën legislative të Qeverisë dhe të Kuvendit, nevojat për punësim, ndërtimin institucional dhe trajnimin e personelit si dhe investimet e nevojshme.

Gjithashtu PVPE-ja duhet të përdoret për komunikim të brendshëm të Qeverisë me qëllim të harmonizimit të objektivave, veprimeve dhe afateve brenda saj; për komunikim mes Qeverisë dhe komunitetit afarist dhe partnerëve social si mekanizëm informues dhe paralajmërues për ndryshimet që do të ndodhin dhe të cilat prekin ato; për komunikim me shoqërinë civile si bazë për ndërtimin e partneritetit; dhe për komunikim me publikun e gjerë në mënyrë që qytetarët të jenë të informuar në çdo kohë për punën e Qeverisë në procesin e integritetit evropian.

Plani ndjek strukturën e Partneritetit Evropian për Kosovën 2008 si dhe është në pajtim me kriteret e Kopenhagës dhe Madridit dhe përmban tre kapituj kryesor: **Kriteret Politike, Kriteret Ekonomike dhe Standardet Evropiane**. Në secilin kapitull, varësisht nga progresi i arritur në ato fusha dhe nevojat për përmirësimin e situatës në të ardhmen, janë paraparë veprime të cilat kanë të bëjnë me sigurimin dhe përmirësimin e politikave strategjike dhe legjislacionit, respektivisht harmonizimin e mëtutjeshëm të kornizës ligjore vendore me *Acquis*, hartimin dhe miratimin e legjislacionit të ri të nevojshëm dhe veprime të cilat fokusohen në implementimin e legjislacionit në fuqi, reformën institucionale, zhvillimin dhe ngritjen e kapaciteteve të burimeve njerëzore, investimet kapitale, etj.

PVPE 2011 ka gjithsej rreth 400 veprime, prej tyre 60 veprime janë paraparë në fushën e kriterëve politike, 50 veprime në fushën e kriterëve ekonomike dhe 290 për standardet evropiane. Me qëllim që PVPE-ja të jetë një dokument më i matshëm dhe më praktik, këtë vit janë përcaktuar edhe indikatorët matës në nivel të veprimeve. Meqenëse ky është një element i ri i këtij Plani, shumë i rëndësishëm për matjen e implementimit të PVPE, si hap i parë në këtë drejtim, këtë vit janë përcaktuar vetëm indikatorët e kontributit/*inputit* (veprimet dhe buxheti) dhe indikatorët e produktit/*outputit*, për të vazhduar në të ardhmen edhe me përcaktimin e indikatorëve për prioritetet, respektivisht indikatorët e rezultatit (*outcome*) dhe indikatorët e efekteve (*impact*). Vlen të theksohet se është shënuar progres në përlllogartijen e kosotos së PVPE 2011 dhe lidhjen e tij me buxhetin. Kostoja e totale e PVPE 2011 është vlerësuar të jetë rreth 1,284,092,652.57 €, ku 919,389,065.81 € planifikohet t'i mbulohen nga BKK, 82,977,585.09 € planifikohet të mbulohen nga donatorët, ndërsa 281,726,001.67 € është vlerësuar të jetë mungesa (zbrazëtira).

³ Prioritetet e Partneritetit Evropian janë ndarë në prioritetet afatshkurtra (1-2 vite) dhe prioritetet afatmesme (3-4 vjet). Prioritetet afatshkurtra – përshkruajnë veprimet që do të zbatohen vis-a-vis prioriteteve afatshkurtra brenda secilës fushë, kurse prioritetet afatmesme – përshkruajnë veprimet që do të zbatohen vis-a-vis prioriteteve afatmesme brenda secilës fushë.

Duke pasur parasysh rëndësinë prioritare të Planit të Veprimit të Partneritetit Evropian, si një dokument kryesor mbarë qeveritar për integrim evropian, rishikimi i këtij plani ka marrë parasysh prioritetet e Qeverisë dhe programin e saj (draft), draft buxhetin Kornizën Afat-mesme të Shpenzimeve, Strategjitë e ndryshme sektoriale dhe planet e veprimit, rekomandimet e Raportit të Progresit të Komisionit Evropian dhe rekomandimet e Dialogut të Procesit të Stabilizim Asociimit. Sa i përket rekomandimeve dhe sfidave të identifikuar nga Komisioni Evropian, PVPE 2011 merr parasysh dhe adreson sfidat e Raportit të Progresit 2010 dhe rekomandimet e të gjitha takimeve sektoriale dhe takimit plenar të DPSA-së. Me qëllim të monitorimit dhe të adresimit të duhur të rekomandimeve në fjalë, gjatë vitit 2011, pasi të jenë miratuar konkluzionet e çdo takimi të DPSA-së, Qeveria e Kosovës menjëherë do të parasheh veprime konkrete për adresimin e tyre dhe do t'i përfshijë ato në kuadër të sistemit për monitorimin dhe raportimin e PVPE.

Për të ruajtur koherencën e adresimit të prioriteteve të dala nga dokumente të ndryshme të Bashkimit Evropian për Kosovën, gjatë rishikimit të PVPE, Qeveria e Kosovës ka paraparë veprime të cilat marrin parasysh të gjitha prioritetet që dalin nga procesi i integritit evropian. Gjatë procesit të rishikimit, është vërejtur që një numër i prioriteteve, apo pjesë të tyre janë realizuar dhe tani më mund të llogariten si prioritate të vjetruara. Si rezultat në fusha të caktuara janë paraparë veprime të cilat nuk adresojnë drejtpërdrejtë prioritetet e Partneritetit Evropian, por të cilat veprime adresojnë sfida të caktuara që janë identifikuar nga Raporti i Progresit apo Dialogu i Procesit të Stabilizim-Asociimit, të dy këto instrumente shumë të rëndësishme në afrimin e Kosovës drejt Bashkimit Evropian. Në këtë aspekt gjithashtu mund të hasen prioritate për të cilat nuk janë paraparë fare veprime për arsye se ato prioritate tani më janë të realizuara apo të cilat brenda kornizës së përgjithshme të prioriteteve që dalin nga procesi i integritit evropian të Kosovës janë më pak relevante apo janë adresuar në prioritetet të tjera afatshkurta ose afatmesme. Në këtë aspekt është shumë e rëndësishme të theksohet nevoja e rifreskimit të prioriteteve të Partneritetit Evropian me qëllim të ruajtjes së koherencës së prioriteteve të BE-së për Kosovën dhe si rezultat edhe planifikimit më koherent të Kosovës për adresimin e tyre.

Sa i përket monitorimit të implementimit të Planit të Veprimit të Partneritetit Evropian, Ministria e Integritit Evropian gjatë vitit 2010 lansuar dhe funksionalizuar sistemin elektronik për monitorim dhe raportim të PVPE-së. Gjatë vitit 2010 ky sistem është shfrytëzuar për marrjen e raporteve në baza tremujore nga secili institucion i cili ka bartur mbi vete veprime konkrete në kuadër të PVPE 2010. I njëjti sistem do të përdoret edhe gjatë vitit 2011 për monitorimin e implementimit të PVPE i cili gjithashtu do të përdoret edhe për monitorimin e implementimit të rekomandimeve të dala nga Dialogu i Procesit të Stabilizim Asociimit.

Në këtë aspekt është me rëndësi të theksohet edhe roli i grupeve punuese për integrim evropian, të cilat edhe pse me vështirësi të mëdha kanë luajtur rol të rëndësishëm në aspektin e monitorimit, rishikimit dhe miratimit të këtij plani. Për më të tepër, Ministria e Integritit Evropian në bashkëpunim të ngushtë me Projektin e Binjakëzimit të Komisionit Evropian, ka filluar rishikimin funksional të këtyre grupeve. Në funksion të rritjes së punës efektive dhe përmirësimit të performancës së tyre, është hartuar

manuali operativ për këto grupe punuese dhe janë mbajtur trajnimet e nevojshme të të gjitha palëve të përfshira në këto grupe për këtë manual. Më tej, gjithashtu shumë shpejt do të bëhet edhe harmonizimi përmbajtësor i këtyre grupeve me strukturën e takimeve të DPSA-së me qëllim të rritjes së efektivitetit dhe kontributit të këtyre grupeve punuese në procesin e implementimit të prioriteteve të Bashkimit Evropian për Kosovën.

3. ZBATIMI I PVPE-së 2010 DHE ADRESIMI I SFIDAVE TË RAPORTIT TË PROGRESIT

3.1. KRITERET POLITIKE

3.1.1 DEMOKRACIA DHE SUNDIMI I LIGJIT

a. Institucionet

Forcimi i institucioneve bazë për sigurimin e demokracisë dhe sundimit të ligjit ka mbetur prioritet i të gjithë institucioneve të Republikës së Kosovës edhe gjatë vitit 2010. Kështu, Kuvendi ka shënuar progres në zhvillimin e kapaciteteve të veta përmes miratimit të Rregullores së re të Punës, Ligjit për Detyrat dhe Përgjegjësitë e Deputetëve, miratimit nga ana e Kryesisë së Kuvendit të Kosovës të Rregullores për organizimin dhe përgjegjësitë e Administratës së Kuvendit të Kosovës, sikurse edhe përmes rekrutimit të stafit shtesë për funksionimin e Komisioneve Parlamentare, e poashtu edhe në ngritjen e bashkëpunimit në mes të këtyre Komisioneve. Për më tepër, nivel më i lartë komunikimi dhe bashkëpunimi është vërejtur edhe me shoqërinë civile si dhe me ekzekutivin e vendit, sidomos në fushën e integritimit evropian. Vlerësimi, që ndahet edhe me Komisionin Evropian, është se Kuvendi gjatë vitit 2010 ka arritur të përfshijë në punën e tij elemente të rëndësishme të agjendës evropiane të Kosovës, sidomos përmes miratimit të një Plan Veprimi për Integrim Evropian, si dhe përmes fokusimit të procedimit të politikave dhe legjislacionit me interes të veçantë për agjendën e integritimit evropian.

Në anën tjetër, gjatë vitit 2010 është shënuar progres edhe në forcimin e ekzekutivit të vendit, ku si zhvillime të rëndësishme mund të konsiderohen krijimi i Ministrisë së Integritimit Evropian që pritet të rrisë nivelin e koordinimit brenda-institucional rreth agjendës evropiane, por edhe të Zyrës për Planifikim Strategjik që gjithashtu pritet të rrisë nivelin e koordinimit të politik-bërjes në nivel qeveritar. Siç konstatohet edhe nga vlerësimi pozitiv i Komisionit Evropian, është arritur progres në fushën e decentralizimit, përmes së cilit janë krijuar komunat e reja, si dhe është siguruar integrim i një niveli më të lartë të komuniteteve jo-shumicë.

Me gjithë progresin e shënuar, ende mbetin sfida në këtë sektor, sidomos sa i përket forcimit të mëtejshëm të kapaciteteve administrative të Kuvendit si dhe Qeverisë, sidomos në drejtim të përfshirjes së mëtejme të agjendës së integritimit evropian. Si sfidë përbrenda kësaj mbetet, ngritja e kapaciteteve e të dy këtyre institucioneve në shoshitjen e legjislacionit nacional në raport me *acquis communautaire*.

Në drejtim të adresimit të këtyre sfidave, planifikohet të ndërmerren masa për përmirësimin e mbikqyrjes së ekzekutivit nga ana e Kuvendit, ngritjes së kapaciteteve administrative si nga Kuvendi ashtu edhe Qeveria, ndër të tjera, në drejtim të përmirësimit të shoshitjes së legjislacionit nacional për pajtueshmëri me *acquis communautaire*, si dhe masa në drejtim të koordinimit më të përshtatshëm të politik-bërjes në vend (për më shumë shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 15-18).

b. Administrata Publike

Gjatë vitit 2010, reforma e administratës publike ka vazhduar të mbetet si prioritet kyç i Qeverisë së Kosovës. Nivel i konsiderueshëm progresi është shënuar në kompletimin e kornizës ligjore për sigurimin e një administrate publike efikase dhe moderne, përmes miratimit të Ligjit për Shërbimin Civil dhe atij për Pagat e Nëpunësve Civilë. Kjo kornizë ligjore është përmirësuar tutje edhe me miratimin e ligjeve që rregullojnë kontestet administrative si dhe administratën shtetërore.

Për më tepër, për të plotësuar edhe kornizën e politikave në këtë fushë është miratuar Strategjia e rishikuar për Reformën e Administratës Publike 2010-2013, e cila mbulon masat që planifikohen të ndërmerren sa i përket menaxhimit të politikave, hartimit të legjislacionit, etikës dhe transparencës, komunikimit me qytetarë, planifikimit buxhetor, ekzekutimit të buxhetit, kontrollit dhe auditimit të brendshëm, prokurimit publik, organizimit të administratës publike, racionalizimit të proceseve elektronike administrative dhe qeverisë elektronike.

Gjithashtu, kanë përfunduar rishikimet funksionale në rrafshin horizontal dhe vertikal të institucionve me qëllim të evitimit të dyfishimit dhe paqartësive në ndarjen e detyrave dhe përgjegjësi. Si rezultat i rekomandimeve të dala nga këto rishikime Ministria e Administratës Publike, Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Ministria e Transportit dhe Post-Telekomunikacionit dhe Instituti Kosovar për Administratë Publike kanë hartuar, aprovuar dhe janë në implementim e sipër të planeve zhvillimore strategjike.

Pasi që reformimi i administratës publike dhe modernizimi i saj përfshinë një numër të madh palësh të interesuara, gjatë vitit 2010 në një masë janë fuqizuar kapacitetet e Departmentit për Menaxhimin e Reformës së Administratës Publike dhe Integriteteve Evropiane në kuadër të MAP-së. Një masë e tillë pritet të rrisë shkallën e koordinimit ndër-institucional drejt implementimit të ketyre reformave.

Edhe pse ka pasur një numër të rëndësishëm masash të ndërmarra, sfida në këtë sektor sidomos në drejtim të implementimit të legjislacionit të ri për shërbimin civil, mbetet avancimi i sistemit të menaxhimit të burimeve njerëzore, implementimi i Strategjisë së rishikuar të Reformës së Administratës Publike 2010-2013 si dhe zbatimi i rishikimeve funksionale.

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave të mbetura, Plani i tanishëm parasheh masa të mëtejme ligjore dhe të ndërtimit të kapaciteteve si në drejtim të zbatimit të legjislacionit kornizë për shërbimin civil, përmirësimit të menaxhimit të burimeve njerëzore, por poashtu edhe në drejtim të zbatimit të Strategjisë së rishikuar për Reformën e Administratës Publike 2010-2013 dhe rezultateve të rishikimit funksional për të gjitha institucionet (për më shumë shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 19-22).

c. Sistemi gjyqësor

Një sistem gjyqësor efikas dhe i pavarur paraqet një ndër kushtet kryesore në drejtim të sigurimit të sundimit të ligjit. Kosova ka shënuar progres të rëndësishëm në reformimin e sistemit të saj gjyqësor gjatë vitit 2010 përmes miratimit të kornizës ligjore për gjykatat, prokuroritë, si dhe për mekanizmat që menaxhojnë ato siç janë Këshilli Gjyqësor i Koëovës, dhe ai Prokurorial. Për më shumë, ka përfunduar edhe emërimi/ri-emërimi i gjyqtarëve dhe prokurorëve në nivel vendi, më ç'gjë është siguruar shkallë më e lartë e paanshmërisë, efektshmërisë dhe pavarësisë së gjyqësorit. Në ndërkohë, është themeluar Këshilli Prokurorial i Kosovës i cili do të menaxhojë prokuroritë, përzgjedhjen e prokurorëve dhe ekzekutimin e masave eventuale disiplinore ndaj prokurorëve. Gjithashtu, është rritur niveli i bashkëpunimit në mes të prokurorëve dhe agjencive për zbatimin e ligjit, kurse rritja e pagave dhe sigurisë për gjykatësit dhe prokurorët pritet të ndikojë në ngritjen e mëtejme të kapacitetit dhe motivimit të gjyqësorit kosovar. Më tej, është shënuar progres edhe në drejtim të përmirësimit të bashkëpunimit juridik ndërkombëtar, përmes nënshkrimit të marrëveshjeve me shtete të ndryshme në këtë fushë.

Me gjithë progresin e shënuar, mbetet një numër jo i vogël i sfidave në këtë sektor, duke përfshirë sigurimin e implementimit të legjislacionit të miratuar, planifikimit zhvillimor në kuadër të reformës së gjyqësorit, ngritjes së kapacitetit menaxhues të këtij sektori, dhe rritjes së efektshmërisë për të zvogëluar numrin e rasteve të pashqyrtuara.

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave, ky Plan Veprimi, parasheh që të ndërmerren masa në drejtim të kompletimit të kornizës ligjore me miratimin e Kodit Penal dhe atij të Procedurës Penale, implementimit në gjykata dhe prokurori përmes ristrukturimit të tyre, transferit të funksionit të përzgjedhjes nga KPGJP tek KGJK dhe KPK, si dhe ngritjes së mëtejme të kapaciteteve në këto institucione. Ky plan parasheh gjithashtu edhe përmirësimin e bashkëpunimit juridik ndërkombëtar përmes avancimit të legjislacionit përkatës, sikurse edhe bashkëpunimin ndër-institucional dhe përmirësimin e infrastrukturës për gjykata dhe prokurori (për më shumë shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 23-27).

d. Politikat kundër korrupsionit

Edhe gjatë vitit 2010, luftimi i korrupsionit ka mbetur lartë në listën e prioriteteve të Qeverisë së Kosovës dhe institucioneve tjera. Kështu, gjatë kësaj kohe është përmirësuar korniza ligjore në këtë fushë përmes miratimit të Ligjit për Financimin e Partive Politike, Ligjit për Konfliktin e Interesit si dhe atij për Agjencinë Kundër Korrupsionit. Për më tepër është përmirësuar edhe korniza e politikave përmes miratimit të Planit të Veprimit Kundër Korrupsionit. Gjatë kësaj kohe është bërë deklarimi i pasurisë së zyrtarëve të lartë publik duke bërë publikimin e këtyre deklaratave në ueb-faqen zyrtare të Agjencisë

Për më tepër, është përmirësuar edhe korniza institucionale në luftimin e korrupsionit duke themeluar Agjencinë për Menaxhimin e Pasurisë së Sekuestruar dhe Konfiskuar, krijimin e task-forcës anti-korrupsion në Zyrën e Prokurorisë Speciale, si dhe Drejtorisë për Krim Ekonomik dhe Anti-Korrupsion brenda Policisë së Kosovës. Gjithashtu,

përmirësuar bashkëpunimi ndër-institucional në luftimin e korrupsionit, sidomos në mes të agjencive për zbatimin e ligjit. Agjencitë për zbatimin e ligjit, kanë ndërmarrë masa edhe për parandalimin dhe luftimin e korrupsionit përbrenda tyre, gjë që ka çuar në një numër hetimesh që në disa raste kanë rezultuar me suspendim.

Megjithatë, një numër sfidash mbeten në këtë sektor, si në drejtim të përmirësimit të mëtejshëm të legjislacionit, rritjes së shkallës së kapaciteteve institucionale dhe bashkëpunimit ndër-institucional, ashtu edhe në promovimin e politikave sektoriale parandaluese në luftimin e korrupsionit.

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave, ky Plan Veprimi parasheh, përmirësimin e kornizës ligjore përmes rishikimit dhe miratimit të legjislacionit që rregullon konfliktin e interesit, financimin e partive politike, mbrojtjen e informatorëve si dhe përgjegjësinë e personave juridikë. Për më tepër parashihen edhe masa në drejtim të plotësimit të kornizës së politikave përmes vënies në funksion të një qasjeje sektoriale për parandalim dhe luftim të korrupsionit, si dhe ngritjes së vetëdijësimit kundër këtij fenomeni përmes krijimit të një mekanizmi që përcjellë rastet e korrupsionit. Në linjë me këtë, Plani përmban edhe masa të cilat planifikohet të ndërmerren në drejtim të rritjes së shkallës së bashkëpunimit ndër-institucional në luftimin e korrupsionit (për më shumë shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 34, 111-112).

3.1.2 TË DREJTAT E NJERIUT DHE MBROJTJA E MINORITETEVE

Përgjatë vitit 2010, institucionet e ndryshme kanë treguar shkallë më të lartë në angazhimin drejt respektimit të të drejtave të njeriut. Kështu, edhe më tej është përmirësuar korniza ligjore në këtë sektor përmes miratimit të legjislacionit që rregullon ndihmën juridike falas, ekzekutimin e sanksioneve penale, qasjen në dokumentat zyrtare, luftimin e dhunës në familje dhe grevat, sikurse edhe Kodi i Drejtësisë për të Miturit.

Gjithashtu, ka pasur përmirësime në kornizën institucionale përmes hapjes së një zyreje për ndihmë juridike falas në veri të Mitrovicës sikurse edhe të pesë zyreve tjera për ndihmë juridike falas. Në anën tjetër sa i përket lirisë së shprehjes është kompletuar Bordi për RTK-në, kurse në vazhden e përmirësimit të respektimit të lirisë së religjionit është bërë transferimi i përgjegjësive nga KFOR-i te Policia e Kosovës për ofrimin e sigurisë së objekteve të trashëgimisë kulturore fetare. Për më tepër, është përmirësuar edhe korniza institucionale për respektimin e të drejtave pronësore përmes kompletimit të Bordit Mbikqyrës të Agjencisë Kosovare të Pronave.

Në anën tjetër, sa i përket infrastrukturës janë përmirësuar kushtet për të burgosurit, si dhe është marrë vendim për ndërtimin e objektit të Institutit të Psikiatrisë me qëllim të adresimit të shqetësimeve për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara mendore.

Progres është shënuar edhe sa i përket ngritjes së vetëdijësimit rreth respektimit të të drejtave dhe lirive të njeriut, përmes organizimit të fushatave vetëdijësuese rreth ndihmës juridike falas, dhe implementimit të Ligjit kundër Diskriminimit. Gjithashtu, është shënuar progres edhe në bashkëpunimin ndër-institucional, sidomos në mes të

Komisionit për Ndhimë Juridike Falas dhe Odës së Avokatëve, Ministrisë së Drejtësisë dhe Gjykatave për mbikqyrjen e dënimeve për të mitur, si dhe në mes të Agjencisë Kosovare të Pronës dhe Policisë në drejtim të implementimit të urdhërësive për dëbime (në fushën e të drejtave pronësore).

Edhe pas gjithë këtij angazhimi, mbetet një numër sfidash në këtë sektor, e sidomos për sa i përket qasjes në drejtësi të viktimave, kushteteve në burgje, qasjes në dokumenta zyrtarë, gjetjes së një modeli financimi për RTK-në, implementimit të kornizës ligjore dhe të politikave për liritë civile sikurse edhe për respektimin e të drejtës mbi pronën. Gjithashtu, mbetet edhe një numër i konsiderueshëm sfidash në drejtim të implementimit të legjislacionit që rregullon marrëdhënjet e punës sikurse edhe skemat sociale.

Me qëllim të adresimit të një numri sa më të madh sfidash në këtë sektor, Plani i tanishëm parasheh një numër masash, sidomos përmes përmirësimit të kornizës ligjore për të drejtat e njeriut duke paraparë miratimin e legjislacionit që rregullon funksionimin e mekanizmave për të drejtat e njeriut, legjislacionin për personat e pagjetur, financimin e qëndrueshëm të RTK-në, barazinë gjinore si dhe liritë fetare. Më tej, ky plan parasheh përmirësimin e implementimit të kornizës së politikave në fushën e të drejtave të njeriut përmes masave që kanë të bëjnë me zbatimin e Strategjisë për të Drejtat e Njeriut, atë për Personat me Aftësi të Kufizuara si dhe të Strategjisë për të Drejtate e Fëmijëve.

Gjithashtu, parashihet edhe përmirësimi i funksionimit të mekanizmave institucionale në këtë fushë përmes themelimit dhe funksionalizimit të Njësive për të Drejtat e Njeriut si në nivel qendror edhe në atë komunal, funksionalizimit të mekanizmave që merren me rekomandimet e Avokatit të Popullit, sikurse edhe masa tjera që do të ndikojnë në forcimin e kapaciteteve institucionale në drejtim të respektimit të barazisë gjinore, respektimit të të drejtave të fëmijëve si dhe në implementimin e skemave sociale. Duke pasur parasysh rëndësinë e participimit të një numri sa më të madh institucioneve dhe qytetarësh në angazhimin drejt përmirësimit të respektimit të të drejtave të njeriut, ky Plan parasheh edhe masa vetëdijësuese, e sidomos sa i përket implementimit të Ligjit kundër Diskriminimit, si dhe barazisë gjinore dhe luftimit të dhunës në familje (për më shumë shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 36-43 dhe 116-118, faqe XX).

Mbrojtja dhe respektimi i të drejtave të minoriteteve

Viti 2010 ka shënuar progres në ngritjen e kapaciteteve institucionale të Ministrisë së Kthimit dhe Komuniteteve, përderisa zhvillimi i suksesshëm i procesit të decentralizimit ka krijuar kushte për një ambient më të përshtatshëm për kthim. Vlerësohet lartë si nga Qeveria ashtu edhe partnerët tjerë, rënja e rasteve të incidenteve ndër-etnike.

Përmirësimi i mbrojtjes së trashëgimisë kulturore është përmirësuar edhe përmes avancimit të kornizës institucionale me themelimin e Departamentit për Trashëgimi Kulturor në MKRS dhe me funksionalizimin e Këshillit për Trashëgimi Kulturor. Në anën tjetër edhe qasja e komuniteteve jo-shumicë është përmirësuar me miratimin e kurrikulës në gjuhën rome.

Gjatë vitit janë kthyer 1600 pjestarë të komunitetit pakicë, përderisa parcela të tokës u janë shpërndarë të kthyerve të papronë, si dhe mbahen linja autobusi pa pagesë për komunitetet jo-shumicë. Një zhvillim i mirëpritur është edhe miratimi i Planit Operacional për kampet në Cesmin Lug dhe Osterode, ku është shënuar progres në zhvendosjen e familjeve nga këto kampe.

Me gjithë angazhimin e treguar, mbetet një numër sfidash si në drejtim të adresimit të kapaciteteve për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, ashtu edhe në drejtim të përmirësimit të harominizimit të institucioneve relevante që merren me çështjet e komuniteteve, por edhe në fushën e përdorimit të gjuhëve. Problemet rëndohen edhe më shumë nga situata jo e përshtatshme ekonomike, sidomos për pjestarët e komunitetit RAE, sikurse edhe nga sfidat në riintegrimin e tyre si në kuadër të procesit të kthimit vullnetar apo atij të detyruar. Sfidë shtesë paraqet edhe konsolidimi i kornizës strategjike për rregullimin e vendbanimeve joformale.

Me qëllim të adresimit të disa prej këtyre sfidave, ky Plan Veprimi parasheh masa në drejtim të rritjes së numrit të pjestarëve jo-shumicë në të gjitha nivelet institucionale, rritjen e qasjes në arsim si dhe në shërbimet shëndetësore. Gjithashtu, parashihen masa për përmirësimin e mbrojtjes së trashëgimisë kulturore si dhe përdorimit të gjuhëve. Për më shumë, janë planifikuar edhe masa shtesë për rregullimin e vendbanimeve jo-formale si dhe për implementimin e kornizës ligjore dhe strategjike për kthim vullnetar (ë shumë shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 44-47).

3.1.3 ÇËSHTJET RAJONALE DHE OBLIGIMET NDËRKOMBËTARE

Progresi i shënuar në kuadër të bashkëpunimit rajonal konsiston kryesisht në pjesëmarrjen e Kosovës në nismat për bashkëpunim rajonal, siç është Këshilli për Bashkëpunim Rajonal si dhe Takimi i Nivelit të Lartë BE – Ballkan Perëndimor. Për më tepër, Kosova vazhdon të përfshihet në të gjitha obligimet që dalin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë, Marrëveshja për Hapësirën për Tregti të Lirë në Evropën Qendrore (CEFTA), Marrëveshja mbi Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit (ECAA), Observatorin e Transportit për Evropën Juglindore (SEETO).

Më tej përveç sfidave serioze në kuadër të CEFTA-së, kryesimin e radhës së të cilës mban gjatë këtij viti, sfiduese mbetet edhe përfshirja e plotë në Këshillin për Bashkëpunim Rajonal (RCC) dhe Shkollën Rajonale për Administratë Publike (ReSPA): megjithëse vazhdon të përfshihet në aktivitetet e tyre, barriera të natyrës politike (për shkak të mosnjohjes nga një numër i vogël shtetesh fqinje) vazhdojnë të pengojnë seriozisht që Kosova të jetë pjesë e barabartë dhe të përfitojë nga RCC, ndërkohë që me përfundimin e tranzicionit të ReSPA-së në një institucion në pronësi rajonale, Kosova është e detyruar të gjejë zgjidhje alternative *ad hoc*, pa u bërë anëtar me të drejta e obligime të plota i kësaj iniciative. Gjithashtu ka vazhduar përfshirja, në rolin e vëzhguesit, në Kompaktin për Investime për Evropën Juglindore, e cila është projektuar për të përmirësuar klimën e investimeve dhe për të inkurajuar zhvillimin e sektorit privat në rajon.

Për adresimin e sfidave në këtë fushë, ky Plan parasheh sidomos aktivitete që kanë të bëjnë me kompletimin e kornizës strategjike për bashkëpunim rajonal, si dhe masa për vendosjen e kornizës ligjore, strategjike dhe institucionale që mbulon fushat kyçe sektoriale relevante për bashkëpunimin rajonal: tregtinë, energjinë, aviacionin civil, bashkëpunimin ndër-kufitar dhe administratën publike (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 48-49).

3.2 KRITERET EKONOMIKE

Në funksion të forcimit të ekonomisë së tregut, Qeveria ka vazhduar të ketë si prioritet stabilitetin makroekonomik dhe ndërveprimin e forcave të tregut edhe gjatë vitit 2010. Në këtë drejtim, Qeveria ka aprovuar Kornizën e rishikuar Afatmesme të Shpenzimeve 2011-2013 si dhe ka nënshkruar marrëveshjen e parë me Fondin Monetar Ndërkombëtar në funksion të ruajtjes së stabilitetit fiskal.

Institucionet përkatëse kanë punuar në drejtim të mbajtjes së politikave fiskale stabile dhe qëndrueshmërisë afatgjatë të financave publike, përfshirë këtu edhe miratimin e legjislacionit primar e sekondar, si dhe pakos së ligjeve të rishikuara si pjesë e përmbushjes së veprimeve paraprake për nënshkrim të programit me FMN⁴. Ministria e Ekonomisë dhe Financave ka vazhduar konsultimet dhe raportimet e rregullta para Mekanizimit të Mbikëqyrjes Fiskale me Komisionin Evropian, mekanizëm ky i cili e analizon dhe shqyrton të gjitha politikat me ndikim fiskal. Ka vazhduar procesi i privatizimit dhe kontributi për të forcuar mekanizmat për përmirësimin e qeverisjes dhe qëndrueshmërisë financiare të NP-ve. Në këtë kuadër, është implementuar vendimi për riemërimin e 120 Komiteteve për likuidimin e Ndërmarrjeve Shoqërore si dhe komisionet për likuidim kanë filluar përgatitjet për likuidim dhe shitje të aseteve.

Me qëllim të rritjes së aftësisë konkurruese në treg dhe promovimit të ambientit të favorshëm për biznes, ka vazhduar puna për forcimin e të drejtave pronësore. Gjatë vitit të kaluar janë implementuar 173 vendime për të gjitha format e implementimit (riposedim, administrim, mbyllje me kërkesë të palës) si dhe janë kryer 426 dëbime nga pronat.⁵ Gjithashtu, Autoritetet rregullative kanë shënuar progres në drejtim të ngritjes dhe zgjerimit të kapitalit njerëzor përmes trajnimeve dhe avancimit profesional. Ka pasur progres në forcimin e mekanizmave rregullativ në funksion të tregut dhe konkurrencës përfshirë këtu edhe nënshkrimin e kontratës për partneritet publiko-privat për operator të Aeroportit të Prishtinës. Në fushën e arsimit, ka vazhduar procesi i akreditimit dhe licencimit të institucioneve të arsimit të lartë dhe është bërë klasifikimi i niveleve në pajtueshmëri me kornizën e kualifikimeve evropiane.

Përveç progresit të arritur në forcimin e ekonomisë së tregut dhe stabilitetit makroekonomik dhe ndikimit të limituar të krizës financiare botërore në Kosovë, mbetet sfida forcimi i lidhjes në mes të politikave prioritare, reformave strukturale dhe shpenzimeve publike. Për më tepër, zvogëlimi i disbalancit të jashtëm dhe papunësisë mbeten sfida komplekse që ndërliidhen edhe me rritjen e konkurueshmërisë dhe të avancimit të mëtutjeshëm të kapitalit njerëzor.

Zhvillimi i mëtutjeshëm i kornizës ligjore dhe zbatimi i ligjeve mbetet sfida sidomos në fushën e të drejtave pronësore dhe kontratave, me ndikim në përmirësimin e ambientit për biznes. Në kuadër të strukturës sektoriale dhe të ndërmarrjeve, sfidat konsistojnë në ndryshimin e kësaj strukture që përbëhet në pjesë të madhe nga ndërmarrjet e vogla, dhe në zvogëlimin e informalitetit në ekonomi.

⁴ përfshirë këtu Ligjin mbi Menaxhimin e Financave Publike dhe Ligjin mbi Bankën Qendrore

⁵ 152 dëbime fizike nga pronat, 41 dëbime për kthim të pronësise, 111 dëbime për mospagëse të qirase, dhe 274 dëbime janë anuluar pasi qiraja është paguar para afatit për dëbim

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave, Plani i veprimit përfshin një varg aktivitete për vitin 2011. Ky plan synon të adresojë stabilitetin e financave publike e politikave fiskale, përmirësimin e qeverisjes dhe rritjen e efikasitetit të NP-ve. Plani gjithashtu përfshin vazhdimësinë e procesit të privatizimit me fokus të veçantë në forcimin e qeverisjes dhe reduktimin e ndihmave në sektorin publik. Pjesë e realizimit të këtij qëllimi është edhe privatizimi i PTK-së dhe Kompanisë Kosovare për Distribuim dhe Furnizim me Energji Elektrike të përfshira në Planin e veprimit për vitin 2011. Në funksion të përmirësimit të ambientit për biznes dhe rritjes së konkurrueshmërisë, Plani përmban adresimin e sfidave për forcimin e të drejtave pronësore, politikat për krijimin e një tregu funksional të punës dhe rritjes së kualitetit e kuantitetit të kapitalit njerëzor si dhe përmirësimin e kapaciteteve eksportuese (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 50-54 dhe 120-124).

3.3. STANDARDET EVROPIANE

3.3.1. TREGU I BRENDSHËM

a. Lëvizja e lirë e mallrave

Në kuadër të infrastrukturës së cilësisë është arritur që të zgjerohet korniza ligjore në fushën e metrologjisë dhe standardizimit⁶ dhe është vazhduar me zbatimin e Strategjisë për Zhvillimin e Infrastrukturës së Metrologjisë. Gjatë vitit 2010 Drejtoria e Kosovës për Akreditim (DAK) është anëtarësuar në dy organizata rajonale dhe ndërkombëtare (IAF dhe ILAC) dhe është arritur statusi i anëtares me kontratë në Korporatën Evropiane të Akreditimit. Më tej janë themeluar 4 laboratorë të rinj dhe janë krijuar 17 komitete të reja teknike dhe është rritur numri i standardeve.⁷ Sa i përket mbikëqyrjes së tregut, gjatë vitit 2010 është përmirësuar korniza ligjore me miratimin e Ligjit për Inspektoratin e Tregut dhe rëndësi e veçantë i është dhënë zbatimit të Programit për Mbrojtjen e Konsumatorit 2010- 2014.

Edhe përkundër një numri të arriturash, infrastruktura e cilësisë përballet me shumë sfida. Sfidë kryesore për Departamentin e Metrologjisë mbetet anëtarësimi në organizatat evropiane dhe ndërkombëtare të metrologjisë⁸. Njëkohësisht, në mënyrë me specifike, kërkohet që në të ardhmen të punohet në drejtim të zhvillimit të metrologjisë industriale. Fusha e standardizimit vazhdon të sfidohet në pamundësinë e anëtarësimi në ISO për arsye se kjo kushtëzohet me anëtarësimin e Kosovës në OKB. Drejtoria e Akreditimit për të zgjeruar aktivitetin e saj ka nevojë të rris numrin e Trupave për Vlerësimin e Konformitetit. Sa i përket Inspektoratit të Tregut sfidë për të ardhmen vazhdon të mbetet zbatimi i Ligjit të ri për Inspektoratin e Tregut i shoqëruar me legjislacionin sekondar të fushës, si dhe me nevojën për të miratuar Strategjinë për Mbikëqyrjen e Tregut. Njëkohësisht, në drejtim të mbikëqyrjes së tregut do të vazhdohet të punohet në zbatimin korrekt të Programit për Mbrojtjen e Konsumatorit 2010-2014. Në fushën e tregtisë, si sfidë kryesore ende mbetet mosnjohja e vulës doganore të Kosovës nga shteti i Serbisë dhe Bosnjës.

Me qëllim të realizimit të këtyre sfidave, plani i tanishëm (PVPE 2011) në drejtim të infrastrukturës së cilësisë parasheh që të punoj për miratimin e legjislacionit sekondar dhe të bëj funksionalizimin e Labororit Qendror të Metrologjisë së Kosovës. Po ashtu do të vazhdohet me zbatimin e Ligjit për Standardizimin dhe do të punohet për miratimin Strategjisë së saj. Drejtoria e Akreditimit do të vazhdoj me akreditimin e Laboratorëve të rinj dhe njëherit pritet të nënshkruhen memorandume të reja të mirëkuptimit me shtetet rajonale. Në fushën e ndërtimitarisë parashihet të vazhdohet me implementimin e Ligjit për produktet e ndërtimit si dhe ngritja e kapaciteteve profesionale për rregullat teknike që kanë të bëjnë me materialet e ndërtimit.

Ky Plan poashtu parasheh miratimin e Strategjisë ndër sektoriale për Inspektoratin e Tregut, dhe kompletimin e legjislacionit sekondar në fushën e mbikëqyrjes së tregut si

⁶ Ligji për Metrologji 2010/03-L-203 dhe Udhëzimi Administrativ për Funkcionimin e Agjencisë për Standardizim 02/10 dt. 09. 02.2010.

⁷ Janë miratuar 2594 standarde që tashmë janë standarde kosovare.

⁸ OIML, WELMEC, EUROMET

dhe do të vazhdohet me implementimin e Programit për Mbrojtjen e Konsumatorit 2010-2014. Është paraparë të punohet edhe në drejtim të përmirësimit të strukturave organizative të brendshme për këtë fushë, duke u bazuar në praktikat më të mira në rajon dhe në vendet anëtare të UE-së. Më tej në fushën e tregtisë, Qeveria e Kosovës përveç që do të punoj maksimalisht në kryesimin e CEFTA-së, gjithashtu planifikon të punoj në heqjen e barrierave jo-tarifore dhe barrierave tarifore si dhe do të koncentrohet në monitorimin e zbatimit të termave që dalin nga kjo marrëveshje (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 48, 55, 126 dhe 127).

b. Lëvizja e lirë e kapitalit

Gjatë vitit 2010 u konfirmua se ekziston regjim liberal lidhur me lëvizjen e kapitalit. Nivel i konsiderueshëm progresi është shënuar në rritjen e investimeve direkte të huaja krahasuar me vitin 2009, vit ky i prekur nga kriza globale.

Përveç kësaj progres i ndjeshëm është arritur në sistemin e pagesave. Në këtë drejtim Bordi i Bankës Qendrore miratoi Strategjinë Nacionale të Pagesave që përqendrohet në implementimin e sistemit të pagesave për shlyerje bruto në kohë reale (RTGS). Në kuadër të saj përfshihet edhe vlerësimi i sistemeve aktuale të pagesave.

Nivel i konsiderueshëm progresi është arritur me hyrjen në fuqi të Ligjit për Bankën Qendrore përderisa korniza ligjore do të kompletohet me miratimin dhe hyrjen në fuqi: të Ligjit për Bankat, Ligjit për Transaksionet e Pagesave, Ligjit për sigurimet, Projektligjit për sigurimet e detyrueshme të auto përgjegjësisë ndaj palëve të treta, Ligjit për Sigurimet e përgjithshme dhe Ligjit për Fondin Pensional të Kosovës.

Ka pasur një numër të konsiderueshëm të masave të ndërmarra në drejtim të zbatimit të principeve bazë të komitetit të Baselit për rregullim dhe mbikëqyrje efektive bankare. Është draftuar korniza e re rregullative ndaj bankave duke inkorporuar standardet më të reja të kohës dhe të direktivave evropiane në licencimin, mbikëqyrjen dhe rregullimin e bankave.

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave të mbetura, Plani i tanishëm i Partneritetit Evropian parasheh një sërë masash të mëtejme. BQK parasheh krijimin e njësisë për letrat me vlerë, mbikëqyrjen financiare në përputhje me Basel II dhe Solvenca II si dhe zhvillimin e sistemeve ndër-bankare për ofrimin e shërbimeve bankare efektive për klientë (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioriteti 56).

c. Doganat dhe tatimet

Doganat e Kosovës gjatë vitit 2010 kanë vazhduar me trendin pozitiv të mbledhjes së të hyrave, u ka pasur rritje 10.3% në krahasim me vitin 2009. Gjithashtu edhe Administrata Tatimore e Kosovës gjatë vitit 2010 ka vazhduar me trendin pozitiv të mbledhjes së të hyrave ku ka realizuar rritje prej 7% në krahasim me vitin 2009.

Me këtë Doganat dhe Administrata Tatimore kanë arritur që të rrisin efikasitetin e tyre në mbledhjen e të hyrave. Në kuadër të politikave Tatimore, ATK gjatë vitit 2010 ka

vazhduar me lëshimin e numrave fiskal për biznese dhe persona fizik si dhe pajisjen dhe instalimin e arkave fiskale për biznese, duke ndikuar në rritjen e trendit të të hyrave nga tatimet dhe në zvogëlimin e evazionit fiskal.

Për më tepër, për të plotësuar Kornizën Ligjore në këto dy institucione, është punuar në miratimin e legjislacionit primar dhe atij sekondar duke mundësuar ngritjen profesionale dhe ristrukturimin e këtyre dy Institucioneve. Në kuadër të ngritjes së kapaciteteve janë punësuar dhe trajnuar zyrtarë shtesë, që ka ndikuar në fuqizimin e mekanizmave për mbledhjen e të hyrave buxhetore dhe në koordinimin më të mirë të politikave për luftimin e krimit të organizuar si dhe në zhvillimin e planeve të inkasimit të borxheve.

Edhe pse ka pasur një numër të rëndësishëm masash të ndërmarra, sfida për këto institucione mbetet zbatimi i legjislacionit. Fushat specifike që kërkojnë vëmendje janë lufta kundër kontrabandës dhe falsifikimit, poashtu është e nevojshme të bëhen përpjekje shtesë për të siguruar zbatimin efektiv të legjislacionit, zbatimin e pagesave tatimore dhe zvogëlimin e ekonomisë joformale. Edhe pse është shënuar progres në bashkëpunimin me shtetet tjera në këtë fushë përmes arritjes së marrëveshjeve të bashkëpunimit, sfida në të ardhmen mbetet mosnjohja e vulave Doganore nga Serbia dhe Bosnja e Hercegovina gjë që vështirëson efikasitetin në doganim dhe tatim .

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave të mbetura, Plani i tanishëm parasheh hapa të mëtutjeshëm në forcimin e legjislacionit primar dhe atij sekondar, si në fushën e Doganës poashtu edhe në atë Tatimore, që do të ndikoj në implementimin më efektiv të politikave dhe strategjive për këto institucione. Në këtë aspekt vëmendje e veçantë edhe këtë vit do t'i kushtohet ngritjes së kapaciteteve të burimeve njerëzore dhe bashkëpunimit me vendet tjera sidomos në fushën e doganave. Kurse në fushën e tatimeve përveç tjerash vëmendje e veçante do t'i kushtohet arritjes së marrëveshjeve për eliminimin e tatimeve të dyfishta me vendet tjera, e cila do të rezultojë me rritjen e investimeve në mes tyre.

Me qëllim të ngritjes së nivelit të shërbimeve të ofruara dhe përmirësimin e përpunimit të të dhënave si në Dogana po ashtu edhe në Administratën Tatimore, prioritet do t'i jepet ngritjes dhe përmirësimit të teknologjisë informative. Edhe këtë vit, ATK-ja do të vazhdoj me lëshimin me lëshimin e numrave fiskal dhe funksionalizimin e arkave fiskale me qëllim të evitimit të evazionit fiskal dhe luftimit të ekonomisë jo formale e cila përbën një prioritet të veçantë për Qeverinë e Kosovës këtë vit (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 57, 59, 128)

d. Konkurrenca

Komisioni Kosovar i Konkurrencës (KKK) ka kompletuar kornizën ligjore me amendamentimin e Ligjit mbi Konkurrencën dhe ka vazhduar me hulumtimin e rasteve të shkeljes së konkurrencës lojale. KKK gjithashtu ka lidhur marrëveshje bashkëpunimi me vendet e rajonit, si dhe është bërë anëtar i Rrjetit Ndërkombëtar të Konkurrencës.

Kjo sferë vazhdon të sfidohet me numër të pamjaftueshëm të kuadrove për hulumtimin në kuadër të tri shtyllave kryesore të konkurrencës: kartelet, shfrytëzimi i pozitës dominuese dhe përqendrimet.

KKK planifikon që gjatë vitit 2011 të hartoj dhe miratoj legjislacionin e saj sekondar dhe të vazhdojë me hulumtimin e rasteve të reja të dyshuara për veprimtari anti-konkurrencë (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioriteti 55).

e. Prokurimi publik

Progresi i shënuar në kuadër të Prokurimit Publik konsiston në miratimin e Ligjit të ri për Prokurim Publik. Ligji ka siguruar ndryshime të rëndësishme, ndër të tjera shkurtrimin e të gjitha afateve të prokurimit dhe zvogëlimin e procedurave të prokurimit nga shtatë në gjashtë. Më tutje, Ligji mbi Prokurimin Publik është thjeshtuar, përderisa disa funksione të Agjencisë së Prokurimit Publik dhe MEF-it i janë transferuar Komisionit Rregullativ të Prokurimit Publik (KRPP).

Në bazë të këtij ligji janë përcaktuar detyrat dhe raportet në mes të institucioneve qendrore të Prokurimit Publik në Kosovë siç janë: Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik (KRPP), Agjencia për Prokurim Publik (APP) dhe Organi Shqyrtues i Prokurimit Publik (OSHP). E arritur shtesë nga ana e KRPP-së është përfundimi dhe shpallja e Udhëzuesit për Kontratat Publike Kornizë që ka hyrë në fuqi më 01.05.2010.

Edhe pse ka pasur një numër të rëndësishëm masash të ndërmarra, sfida në këtë sektor mbeten përmirësimi i Kornizës ligjore në fushën e koncensionit për arsye se ndryshon përmbajtësish nga "acquis", përmirësimi dhe plotësimi i kuadrit ligjor, gjegjësisht kompletimi i legjislacionit sekondar si dhe forcimi i pozitës së zyrtarëve të prokurimit publik.

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave të mbetura, ky Plan parasheh një sërë masash të mëtejme. KRPP parasheh inicimin e hartimit dhe miratimit sipas procedurave të parapara ligjore të legjislacionit sekondar si dhe inicimin e inkuorporimit në ligj të dispozitës ligjore që siguron pavarësinë e zyrtarëve të prokurimit

Agjencia për Prokurim Publik ka paraparë që të udhëheq me procedurat e centralizuara duke identifikuar furnizimet/shërbimet e përbashkëta në nivelin qendror dhe komunal, si dhe ngritjen e sistemeve ndihmëse elektronike për pasqyrimin e aktiviteteve në APP.

OSHP-ja ka paraparë ngritjen e kapaciteteve njerëzore për të ngritur efikasitetin e aktiviteteve shqyrtuese në fushën e prokurimit publik si dhe të bëjë shqyrtimin dhe trajtimin e ankesave të operatorëve ekonomikë dhe autoriteteve kontraktuese ndaj APP-së dhe KRPP-së (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 61 dhe 129).

f. Të drejtat e pronësisë intelektuale

Kjo fushë, edhe pse ka pasur progres, i njëjti ka qenë mjaft i kufizuar dhe i varur kryesisht nga kapacitetet njerëzore, pasi që Institucionet përgjegjëse për rregullimin dhe avancimin e fushës kanë mungesë të dukshme të tij. Zyra për Pronësi Industriale pranë MTI-së ka ngritur kapacitetet teknike të saj përmes rekrutimit të stafit të ri dhe njëkohësisht ka pasur edhe ngritje profesionale të stafit përmes një numri trajnimesh dhe vizitash studimore për stafin e institucioneve të përfshira në këtë fushë⁹. Në anën tjetër, gjatë vitit 2010 është themeluar edhe Zyra për të Drejtat e Autorit dhe të Drejtat e Përafërta në kuadër të Ministrisë së Kulturës Rinisë dhe Sportit, ku janë caktuar zyrtarë me përvojë për ngritje të Zyrës dhe kapaciteteve operacionale të saj, dhe me qëllim të përkrahjes së autorëve në vendosjen e sistemit të menaxhimit kolektiv të të drejtave të autorit dhe të drejtave tjera të përafërta. Gjatë këtij viti, është miratuar edhe Strategjia për Pronësi Intelektuale 2010/2014 dhe Plani i Veprimit për zbatimin e strategjisë me qëllim të koordinimit të veprimeve ndër-institucionale në fushën mbrojtjes dhe respektimit të pronës intelektuale në përputhshmëri me standardet e aplikuara në BE dhe ato ndërkombëtare. Poashtu, edhe disa institucione tjera të përfshira në këto procese¹⁰ kanë ngritur aktivitetet e tyre në kuadër të kësaj fushe, me ç'rast niveli i mbrojtjes dhe respektimit të pronës intelektuale është ngritur dukshëm. Ndërkaq, në sferën e bashkëpunimit ndërkombëtar në këtë fushë janë nënshkruar marrëveshje me Zyrën e Pronësisë Industriale të Republikës së Kroacisë dhe Maqedonisë.

Pronësia intelektuale, përfshirë pronësinë industriale, dhe të drejtat e autorit dhe të drejtat tjera të përafërta, përkundër progresit të shënuar në disa sfera të saj, duhet të zhvillohet dhe rregullohet edhe më tej, sidomos në sferat e mbuluara nga institucionet përgjegjëse për mbrojtjen e saj. Infrastruktura ligjore¹¹ që rregullon këtë fushë, mbetet të plotësohet, ku përveç ligjeve në fuqi pritet të aprovohen edhe ligje të reja dhe të ndryshohet një pjesë e legjislacionit në fuqi. Sfidë tjetër me rëndësi, është edhe plotësimi i stafit të punësuar në institucionet përgjegjëse dhe/ose bashkëpërgjegjëse, ku përkundër rekrutimeve të konsiderueshme e kryesisht teknike, është mjaft e dukshme nevoja për rekrutim të stafit të kualifikuar në degët e ndryshme të kësaj fushe, si dhe ngritja profesionale e stafit ekzistues. Për më shumë, përballja me vëllimin e kërkesave për mbrojtje të objekteve të pronës industriale dhe aplikimi i mbrojtjes së paraparë me ligjet në fuqi, mbetet edhe më tutje sfidë për të gjitha institucionet e përfshira.

Me qëllim të adresimit të sfidave të identifikuara në këtë fushë, ky Plan parasheh përmirësimin e kornizës ligjore¹², ashtu që të vazhdohet rregullimi i mëtutjeshëm i fushës dhe mbrojtja më efikase e autorëve/pronarëve, dhe me qëllim të përafrimit me legjislacionin e BE-së. Poashtu, është paraparë që të adoptohen klasifikatorët ndërkombëtarë¹³ të cilët fuqizojnë të drejtat pronësore intelektuale, ku edhe do të organizohen trajnime, seminare dhe punëtori të ndryshme informuese për publikun mbi rëndësinë dhe vlerat e mbrojtjes së Pronës Intelektuale, e ky objektiv do të jetë i

⁹ ZPII, MKRS, PK, DK, MD etj.

¹⁰ Gjykatat, DK.

¹¹ Në vitin 2010 është aprovuar edhe Ligji për Topografi dhe Qarqe të Integruara

¹² Ligji për Treguesit Gjeografik, Ligji për Markat Tregtare, Ligji për Patenta dhe Ligji për Dizajn Industrial

¹³ Klasifikatorët e: Nices, Vjenës dhe Lokarnos

përkrahur edhe me fushata mediale. Në këtë drejtim, parashihet edhe themelimi i Këshillit Kombëtar për Pronësi Intelektuale dhe funksionalizimi i tij, i cili do të avancojë dukshëm fushën në fjalë dhe do të ndikojë në rritjen e bashkëpunimit ndër-institucional në mes të Institucioneve relevante; si dhe, do të realizohet nënshkrimi i memorandumit në mes të institucioneve administruese dhe zbatuese të të drejtave mbi objektet e pronës intelektuale (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 62 dhe 130).

g. Punësimi dhe politikat sociale

Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS), gjatë vitit 2010 ka vazhduar me adresimin e sfidave të punësimit. Miratimi i Ligjit të Punës, Ligjit për Grevat dhe marrëveshja e mirëkuptimit për transferimin e kompetencave nga niveli lokal rregullojnë bazën ligjore në fushën e punës dhe mirëqenies sociale.

Për vitin 2010, fokusi kryesisht ka qenë në ngritjen e kapaciteteve dhe cilësisë së shërbimeve publike, sociale dhe të punësimit. Është shënuar progres në përmirësimin dhe funksionalizimin e bazës së të dhënave për centralizimin e sistemit informativ të punësimit duke përfshirë pastrimin e regjistrit të punëkërkuësve. Për më shumë, me mbështetjen e Komisionit Evropian MPMS ka vazhduar ofrimin e shërbimeve për mbrojtjen e fëmijëve të abuzuar. Gjithashtu është përmirësuar korniza e legjislacionit sekondar me miratimin e dy udhëzimeve administrative për ofrimin e shërbimeve në komunitet/familje për personat e moshuar dhe me nevoja të veçanta. Ndërsa në kuadër të ripërtëritjeve të marrëveshjeve ndërshtetërore për sigurimet sociale dhe invalidore, MPMS nëpërmjet grupit punues për këtë qëllim ka arritur të zhvillojë takimet e para me shtetet relevante me qëllim të definimit të çështjeve lidhur me sigurimet sociale.

Nga ana tjetër, gjatë vitit 2010 është shënuar progres pas miratimit të programit zhvillimor të punësimit të qëndrueshëm me qëllim të rritjes së punësimit përmes punëve publike. Strategjia e punësimit 2010-2012, Ligji për Aftësim Profesional dhe Punësimin e Personave me Aftësi të Kufizuara , regjistrimi i të papunëve si dhe ndërmjetësimi në punësim kanë pasur një ndikim pozitiv në tregun e punës. Ndërsa miratimi i ligjit mbi grevat ka përmirësuar dialogun social. Edhe pse i kufizuar, progres ka pasur në aspektin e harmonizimit me standardet evropiane në fushën e shëndetit dhe sigurisë në punë.

Me gjithë progresin e shënuar, sfida në sektorin e punësimit mbetet rishikimi i draft-dokumentit të Letrës së Bardhë për Politika Sociale si dhe krijimi i një formule të financimit për financimin e shërbimeve sociale dhe familjare. . Me mënyre që legjislacioni relevant të implementohet, mbetet sfida ngritja e kapaciteteve të inspektoratit të punës, duke përfshirë edhe komunat e reja. Në fushën e mundësive dhe të drejtave të barabarta për punë, zbatimi i ligjit ka nevoja të avancohet me tutje. Përfaqësimi i femrave në vendimmarrje mbetet akoma një sfida, ku nevoja për progres ka në fushën e gjithëpërfshirës sociale dhe anti-diskriminimit. Mbrojtja sociale mbetet akoma sfida si pasojë e mungesës së ligjit për sigurimin social. Në përgjithësi, ngritja e kapaciteteve administrative dhe përmirësimi i kornizës adekuate ligjore mbesin sfidat kryesore. Politikat e punësimit kërkojnë më shumë zotim dhe përkushtim nga ana e qeverisë.

Me qëllim të adresimit të sfidave në sektorin e punësimit dhe çështjeve sociale, PVPE-e parasheh masat që duhet të ndërmerren për vitin në vijim. Përmirësimi i kornizës ligjore dhe asaj të politikave në fushën e mbrotjes sociale dhe të punësimit mbetet prioritet. Gjithashtu, ngritja e nivelit të shërbimeve, kapaciteteve institucionale në fushën e ofrimit të shërbimeve. Ndërsa objektiva kryesore për këtë vit për Qeverinë e Republikës së Kosovës në fushën e shëndetësisë janë ngritja e kapaciteteve institucionale në fushën e shërbimeve shëndetësore dhe përmirësimi i kornizës ligjore dhe asaj të politikave në fushën e shërbimeve shëndetësore.

Obligimet që dalin nga PVPE e vitit 2011 në fushën e punësimit dhe çështjeve sociale do të ndërlidhen me hartimin e legjislacionit sekondar në mënyrë që ligjet e aprovuara të bëhen funksionale dhe të arrihet implementimi i tyre (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 63-66)

h. Arsimi dhe kërkimet

Në vitin 2010 arsimi ka qenë ndër prioritetet kryesore të qeverise, duke synuar një arsim më gjithëpërfshirës, cilësorë dhe të barabartë për të gjithë.

Në vitin 2010 MASHT-i ka vazhduar me krijimin e infrastrukturës shkollore adekuate. Reformat në arsim kanë vazhduar përmes rishikimit të Kornizës së Kurrikulës të Kosovës e cila ka kaluar nëpër procesin e diskutimit publik nëpër komuna. Kosova ka zhvilluar dhe miratuar kurrikulën e saj të parë për gjuhën, historinë dhe kulturën Rome për shkollat fillore. Legjislacioni primar dhe sekondar është përforcuar përmes miratimit të ligjeve dhe dokumenteve strategjike.¹⁴ Shkenca dhe hulumtimi janë bërë prioritet për MASHT-in e cila ka hartuar Programin Kombëtar të Shkencës dhe ka ndarë një fond të veçantë për shkencë në shumë prej 1 milion EUR. Më tej është themeluar Autoriteti Kombëtar i Kualifikimeve si dhe është funksionalizuar Këshilli për Arsim dhe Aftësim Profesional.

Përkundër progresit të shënuar gjatë vitit 2010, ende mbetin sfida me të cilat ballafaqohet arsimi dhe hulumtimi. Ndonëse investimeve kapitale gjatë vitit 2010 u është kushtuar rëndësi e veçantë, Raporti i Progresit i vitit 2010 e paraqet si sfide mësimin me ndërrime të shumta brenda ditës. Këshilli për Arsim dhe Aftësim Profesional është funksionalizuar por mungojnë kapacitetet e duhura për t'u bërë ky këshill tërësisht funksional. Trajnimi i mësimit nëpër nëpër përfshirje me kurrikulën e re të zhvilluar në vitin 2010 është sfida tjetër e identifikuar në Raportin e Progresit. Përkundër asaj që Autoriteti Kombëtar i Kualifikimeve është themeluar, mungojnë burimet njerëzore në nivelin komunal. Përderisa në fushën e shkencës duhet të rriten kapacitetet hulumtuese të universiteteve dhe instituteve kërkimore.

Plani i Veprimit të Partneritetit Evropian i vitit 2011 adreson sfidat kyçe me të cilat përballet sektori i arsimit. Edhe në vitin 2011 do të vazhdohet me ndërtimin e infrastrukturës, duke adresuar kështu problemin e ndërrimeve të shumëfishta nëpër

¹⁴ Përfshirë ligjin për Arsimin Para-Universitar, Planin Strategjik të Arsimit në Kosovë 2011-2016, Programin Kombëtar për Hulumtim, Planin Strategjik për Përfshirjen e Fëmijëve me nevoja të veçanta në arsimin para-universitar 2010-2015, Planin Individual të Edukimit etj.

shkolla. Edhe më tej do të vazhdohet me trajnimin e mësimdhënësve për të adresuar mungesën e kapaciteteve të Këshillit për Arsimin Profesional. Përderisa korniza Ligjore do të vazhdojë të përforcohet me hartimin e udhëzimeve të reja administrative. Gjithashtu gjatë vitit 2011 planifikohet të rritet numri i përfituesve nga programet e ndryshme për arsimin e lartë dhe projekteve të ndryshme shkencore përmes programeve CEEPUS, TEMPUS, ERASMUR. Me qëllim të përmirësimit të cilësisë në arsim, gjithashtu parashihet themelimi i Agjencisë për Kurrikulum, Standarde dhe Vlerësim (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 67-71, 132, 135)

3.3.2 POLITIKAT SEKTORIALE

a. Industria dhe NVM-të

Në drejtim të përmirësimit të ambientit të biznesit është miratuar Ligji për Shoqëritë Tregtare dhe është mundësuar regjistrimi i bizneseve *online*. Poashtu është bërë inaugurimi i dy parqeve të biznesit si dhe është punuar në parqe të tjera. Është vazhduar me implementimin e Strategjisë interne të Industrisë 2009-2013. Agjencia Kosovare për Promovimin e Investimeve ka arritur që të rrisë kapacitetet njerëzore. Poashtu është krijuar një bazë e të dhënave me qëllim të identifikimit të pronave të cilat mund të ofrohen për investitorët e huaj.

NVM ende nuk posedojnë një strategji afatmesme, andaj parashihet që kjo të hartohet gjatë vitit 2011 dhe lidhja e saj me strategjitë e tjera në këtë fushe. Po ashtu gjatë këtij viti do të bëhet edhe finalizimi i parqeve të biznesit. Me rëndësi të veçante është edhe plani për krijimin e bazës së të dhënave për biznese online. Disa nga përpjekjet e industrisë në të kaluarën e të cilat vazhdojnë të mbesin të tilla edhe në të ardhmen është baza e të dhënave për kompanitë industriale, përfundimi i laboratorit për përmirësimin e kualitetit të produkteve, hartimi i kurrikulit për trajnimin e menaxherëve lidhur me përmirësimin e kualitetit të produkteve dhe implementimi i rregullores për autorizimin e Trupave për Vlerësim të Konformitetit.

Gjithashtu, në të ardhmen planifikohet që të adresohen të dalat nga evaluimet e bëra nga OECD-ja dhe BB me qëllim të krijimit të parakushteve për ambient më të mirë investiv. Përkundër përpjekjeve, draftimi i Strategjisë për Promovimin e Investimeve në Kosovë 2010- 2013 dhe Strategjisë për Promovimin e Eksportit në Kosovë kanë mbetur ende pa u përfunduar. APIK parasheh të punoj në hartimin e dokumenteve që do të paraqiten si rekomandime drejtë Qeverisë së Kosovës për ndihmesën në krijimin e një klime më të mirë investive.

Në aspekt të regjistrimit të bizneseve është duke u punuar në drejtim të përmirësimit të infrastrukturës ligjore e cila do ta mundësonte shkurtimin e kohës dhe zvogëlimin e mjeteve për regjistrim të bizneseve. Në mënyrë që të bëhet lehtësimi i regjistrimit të bizneseve në Kosovë, në 8 komuna do të bëhet themelimi i qendrave të regjistrimit 'one stop shop'. Në drejtim të realizimit të këtij projekti do të bëhet aftësimi i sistemit adekuat të TI-së (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 55, 72, dhe 125).

b. Bujqësia dhe peshkataria

Bujqësia është një sektor i rëndësishëm i zhvillimit ekonomik në Kosovë i cili gjeneron një sasi të konsiderueshme të prodhimit dhe të punësimit. Gjatë vitit 2010 MBPZHR ka plotësuar kornizën ligjore primare përmes miratimit të tri ligjeve bazike; atë për pyjet, për ujitjen e tokave bujqësore dhe për blegtorinë e Kosovës. Më tej është plotësuar gjithashtu edhe legjislacioni sekondar për implementimin e Ligjit për Bujqësi dhe Zhvillim Rural me miratimin e 10 udhëzimeve administrative¹⁵. Në pajtim me Projektligjin për ndryshimin e Ligjit për Pyje është nënshkruar memorandumi i mirëkuptimit për decentralizimin e kompetencave për mbrojtjen dhe licencimin e pyjeve në 37 komuna.

Rritja e produktivitetit në sektorin e bujqësisë, është bërë përmes menaxhimit të burimeve të ujit për bujqësinë, investimeve në sistemet e përgjithshme të ujitjes (niveli primar dhe sekondar) si dhe në nivelin e fermës. Është bërë përmirësimi i përpunimit dhe tregtimit të produkteve bujqësore, duke promovuar prodhimet me vlerë të lartë që përmbushin standardet ndërkombëtare të higjienës, sigurisë dhe cilësisë së ushqimit për konsumatorët. Gjithashtu është përmirësuar menaxhimi i burimeve natyrore përmes pyllëzimit në tokat pyjore/bujqësore me vlerë të ulët të prodhimit bujqësor dhe në tokat pyjore ekzistuese. Më tej është arritur të implementohet Plani për Bujqësi dhe Zhvillim Rural 2007-2013 dhe janë implemtuar skemat mbështetëse, përmes pagesave direkte/subvencioneve për fermerët në sektorin e blegtorisë dhe hortikulturës dhe janë ngritur kapacitetet e fermerëve në përdorimin e produkteve për mbrojtjen e bimëve dhe përdorimin e preparateve kimike. Më tej gjithashtu është zhvilluar regjistri i vreshtave për tërë rajonin vreshtar të Kosovës.

Përkundër progresit në fushën e pylltarisë, megjithatë ka vështirësi në implementimin e Ligjit të ri për Pyjet sidomos në drejtim të aplikimit të masave ndëshkimore të cilat varen edhe nga efikasiteti i organeve policore, të gjyqësisë dhe prokurorisë. Sfidë në sektorin e bujqësisë dhe pylltarisë mbetet edhe mbrojtja e tokës bujqësore dhe tokës pyjore nga ndërrimi i dëstinitimit të tyre në kundërshtim me dispozitat ligjore në fuqi si dhe nga shfrytëzimi i gurorëve dhe zhavorrit po ashtu në kundërshtim me legjislacionin në fuqi, e kjo si pasojë e mos koordinimit të duhur në mes të institucioneve qendrore/lokale dhe gjykatave.

Objektiv kryesor në këtë fushë do të jetë plotësimi i kornizës ligjore primare dhe përafrimit të legjislacionit ekzistues me *acquis*, si dhe plotësimi i legjislacionit sekondar në harmoni me rregulloret e BE-së në fushën e prodhimit bimore, zhvillimin rural dhe në promovimin e produkteve bujqësore. Po ashtu do të zhvillohen politikat për reformën e qëndrueshme të tokës duke miratuar strategjinë për rregullimin e tokave, krijimit të sistemit të informacionit për tokat e ndotura, sistemit të informacionit të thjeshtëzuar si dhe krijimin e infrastrukturës ligjore për reformën e qëndrueshme të tokave. Më tej panifikohet të krijohet regjistri i fermave i cili do të mundësojë ndarjen e granteve dhe subvencioneve të titullarët e vërtetë të pronave. Ky plan gjithashtu

¹⁵ UA për Themelimin e Njësisë së Pagesave; UA për Masat dhe Kriteret e Përkrahjes në Bujqësi dhe Zhvillim Rural; UA për Pagesa Direkte; UA për Mbrojtjen e Pyjeve; UA për Themelimin, Përgjegjësitë, Funkcionet dhe Organizimin e APK-së; UA për Mënyrën dhe Procedurat e Shitjes së Trungjeve Pyjore; UA për Procedurat e Dhënies së Lejeve për Prerje etj.

parashihet ngritjen e kapaciteteve të teknologjisë informative për parcelat e tokës (LPIS) dhe për modelet e planifikimit hapësinor (GIS, pilot projekt). Gjithashtu do të bëhet inventarizimi, vlerësimi, monitorimi dhe krijimi i bazës së të dhënave për tokat e ndotura në Kosovë.

Në zbatim të procesit të decentralizimit të kompetencave të menaxhimit të pyjeve, pyjet dhe tokat pyjore do të menaxhohen përmes zhvillimit dhe fuqizimit të një kornize mbështetëse institucionale dhe rregullative pavarësisht nga pronësia, bazuar në principet e mbrojtjes dhe parandalimit të prerjeve, konservimit biologjik dhe zhvillimit të qëndrueshëm ekologjik. Kjo do të arrihet përmes miratimit të Ligjit të ri për Pyjet dhe akteve nënligjore. Do të vazhdohet me pyllëzimin e sipërfaqeve të zhveshura të pyjeve si dhe do të merren masat parandaluese të shkatërrimit të pyjeve nga prerjet e paligjshme dhe nga shfrytëzimi i gurorëve dhe zhavorrit pa kritere. Rëndësi të veçantë do t'i jepet edhe hartimit të programit zhvillimor të gjuetisë dhe strategjisë për zhvillimin e ekoturizmit në Kosovë.

Në kuadër të promovimit të produkteve vendore dhe praktikave të mira bujqësore si dhe sensibilizimin e opinionit për mbrojtjen e pyjeve parashihen trajnime për fermerë dhe shitës të preparateve kimike në lidhje me aplikimin dhe përdorimin e tyre (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 136, 138, 139)

Siguria e ushqimit dhe veterinaria

Në sferën e sigurisë së ushqimit, gjatë vitit 2010 është arritur të qartësohen kompetencat në mes të nivelit qendror dhe atij lokal përmes nënshkrimit të Memorandumit të Mirëkuptimit në mes të akterëve relevant në këtë fushë¹⁶ sa i përket transferimit të inspektorëve komunal (veterinar, fitosanitar dhe sanitar) në kuadër të AUVK-së. Poashtu Qeveria e Republikës së Kosovës ka përmirësuar kornizën ligjore për funksionalizimin e AUVK-së përmes miratimit të tri rregulloreve¹⁷. Për më tepër, AUVK-ja ka organizuar kampanjën informative në media të shkruara dhe elektronike duke përfshirë edhe mediat e minoriteteve me qëllim të njoftimit të popullatës për rifreskimin e të dhënave lidhur me gjendjen e fondit blegtoral si dhe ri-regjistrimin e fermave në sistemin Inter Trace.

Sa i përket identifikimit, regjistrimit dhe kontrollit të lëvizjes së kafshëve (ruminantëve të vegjël) është bërë rifreskimi i të dhënave për disa ferma, ndërsa në vitin 2011 planifikohet të sigurohet një sistem i ri operativ i cili do të identifikoj regjistrimin e kafshëve përmes sistemit GIS. Po ashtu është arritur që të funksionalizohet Laboratori i Ushqimit i cili do të ketë ndikim pozitiv në aspektin e sigurisë së ushqimit.

Bazuar në Raportin e Progresit të KE 2010 mbeten ende sfida të cilat duhet të adresohen në të ardhmen. Sfidat kryesore me të cilat ballafaqohet kjo fushë është funksionalizimi i infrastrukturës së teknologjisë informative, transferimi i inspektorëve komunal në kuadër të AUVK-së, therja e pakontrolluar e kafshëve dhe kontrabandimi i tyre,

¹⁶ ZKM, MBPZHR, AUVK, MSH dhe MAPL

¹⁷ Rregulloren për Organizimin e Agjencisë së Ushqimit dhe Veterinarisë, Rregulloren për Themelimin e Bordit Menaxhues dhe Rregulloren për Organizimin dhe Fushë Veprimtarinë e Këshillit Shkencor të AUVK-së.

mungesa e objektit për riciklimin e kufomave të kafshëve si dhe transpozimi i rregulloreve të Pakos Higjienike të Ushqimit.

Me qëllim të adresimit të sfidave në sferën e sigurisë së ushqimit, AUVK-j i ka paraparë disa veprime me qëllim të përmirësimit të gjendjes së këtij sektori. Veprimet në fushën e sigurisë së ushqimit në kuadër të PVPE 2011 përfshijnë hartimin dhe miratimin e akteve nënligjore për aditivët në ushqim, kontrollin kufitar dhe të brendshëm të ushqimit me origjinë bimore. Më tej plani parasheh regjistrimin, evidentimin dhe matrikulimin e kafshëve në tërë territorin e Kosovës dhe azhurnimin e të dhënave në bazën qendrore të të dhënave. Përveç kësaj gjithashtu parashihet edhe transpozimi i Pakos Higjienike të Ushqimit si dhe forcimi dhe përmirësimi i mëtutjeshëm i ndërmarrjeve agro-ushqimore (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 74, 75 dhe 137)

c. Mjedisi

Sektori i mjedisit ka vazhduar të plotësoj bazën ligjore përmes së cilës funksionon, duke arritur progres substancial në fushën e legjislacionit horizontal. Miratimi i ligjeve si ai i Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis; Ligjit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor; Ligjit mbi Mbrojtjen nga Ndotja e Ajrit dhe Implementimin e Masave për të Monitoruar Shkarkimin e Gazrave nga Burimet Mobile si dhe miratimi i Ligjit mbi Mbrojtjen e Natyrës; Ligjit mbi Parandalimin dhe Kontrollin e Integruar të Ndotjes, e mundësojnë përafrimin e mëtejme të legjislacionit nacional me kapitullin e mjedisit të *acquis communautaire*. Kështu, është shënuar progres edhe në përforcimin e institucioneve duke themeluar Bordin Këshillues për Mbrojtjen e Mjedisit i cili ka për detyrë dhënien e këshillave Kuvendit të Kosovës dhe MMPH-së për çështje mjedisore. Në kuadër të procesit të rishikimit dhe përmirësimit të legjislacionit sekondar për fushën e mjedisit dhe mbrojtjes hapësinore, është shënuar progres në miratimin e një numri udhëzimesh administrative në fushën e mjedisit dhe planifikimit hapsinor..

Për më tepër, është intensifikuar më tej komunikimi dhe bashkëpunimi me shoqërinë civile. Mbi 20% të projekteve të parapara në planin e veprimit për mjedis janë realizuar me pjesëmarrjen e shoqërisë civile. Realizimi i Projektit Rajonal 'Paketa e Gjelbër' shënon progres duke përmirësuar bashkëpunimin me shoqërinë civile si dhe institucionet relevante për adresimin e sfidave afatgjata në fushën e edukimit në sektorin e mjedisit. Në anën tjetër, gjatë vitit 2010 është shënuar progres edhe në ngritjen e kapaciteteve njerëzore duke plotësuar 20 pozita si dhe duke siguruar trajnime profesionale për stafin përgjegjës.

Me gjithë progresin e shënuar, sektori i mjedisit përballet me sfida sidomos kur flasim për implementimin dhe zbatimin e legjislacionit mjedisor i cili mbetet problematik. Përpjekje të mëtejme janë të nevojshme për të themeluar një infrastrukturë administrative dhe institucionale efektive dhe për të përmirësuar kanalet e bashkërendimit mes institucioneve me përgjegjësi mjedisore në të gjitha nivelet dhe me shoqërinë civile. Për më tepër, sektori i mjedisit si sfidë për adresimin e problemeve mjedisore ka para vetës ngritjen e kapaciteteve njerëzore. Gjithashtu shkalla e faturimit dhe inkasimit për shërbime të ujit dhe të mbeturinave mbetet sfidë e cila kërkon adresim nga disa institucione përgjegjëse.

Në përpjekje të adresimit të këtyre sfidave, ky Plan parasheh të ndërmerren masa për përmirësimin e kornizës legislative në fushën e mjedisit, hartimin e politikave/strategjive në pajtim me prioritetet nacionale dhe standardet evropiane duke ngritur kapacitetet njerëzore. Plani adreson edhe fuqizimin e inspektoratit me qëllim të arritjeve të rezultateve konkrete përmes implementimit të ligjeve. Si rezultat, nga ky Plan pritët forcimi i rolit të institucioneve përgjegjëse për implementimin sa më efikas të legjislacionit mjedisor përmes një bashkëpunimi më të ngushtë institucional për adresimin e sfidave në sektorin e mjedisit si dhe përafrimin me *acquis communautaire* (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 53, 78, 79, 140, 141, 142).

d. Politikat e transportit

Një ndër prioritetet më të rëndësishme për Qeverinë e Kosovës vazhdon të mbetet sektori i transportit, veçanërisht transporti rrugor. Gjatë vitit të kaluar në fushën e transportit rrugor ka filluar dhe është duke u realizuar sipas dinamikës së paraparë, një nga projektet më të rëndësishme nacionale R7, me aspirata për t'iu bashkuar rrjetit regional të rrugëve.. Përveç kësaj është punuar në përmirësimin e përgjithshëm të infrastrukturës rrugore dhe mirëmbajtjes së asaj ekzistuese. Në vazhden e përpjekjeve të përmirësimit të sigurisë rrugore është hartuar plani shumëvjeçar si dhe janë organizuar fushata për vetëdijësimin e shoferëve dhe nxënësve për sigurinë rrugore si dhe ka përfunduar procesi i rilicencimit të ekzaminerve në këtë fushë. Në drejtim të bashkëpunimit nderkombëtarë, në fushën e transportit të udhëtarëve dhe mallrave, marrëveshje janë nënshkruar nga MTPT me Turqinë dhe Belgjikën.

Në sferën e transportit hekurudhor janë shënuar rezultate pozitive financiare, si rezultat i rritjes së fluksit të shkëmbimit tregëtar nga eksportuesi më i madh i nikelit në Kosovë, Ferronikeli, dhe si rezultat i menaxhimit strikt të kostos dhe përmirësimeve në trafikun e mallrave. Gjithashtu është përmirësuar korniza institucionale me themelimin e Bordit të ARH-ve dhe me emërimin e drejtorit të AHR-ve.

Edhe në fushën e transportit ajror është shënuar progres i konsiderueshëm sidomos sa i përket ndërmarrjes së të gjitha hapave nga AAC-ja për implementimin e fazës së parë kalimtare të Marrëveshjes Evropiane për një Zonë të Përbashkët të Aviacionit (ECAA). Është arritur të harmonizohet në një shkallë të lartë legjislacioni vendor me atë të BE-së në sferën e menaxhimit të trafikut ajror. Në kuadër të objektivave të përgjithshme të qeverisë për privatizimin e ndërmarrjeve publike vlenë të theksohet dhënia me koncesion për 20 vjet e Aeroportit Ndërkombëtarë të Prishtinës si partneritet publiko-privat. Ndërkaq, si rezultat i politikave liberale të Qeverisë së Kosovës për hyrje të kompanive ajrore në treg gjatë periudhës janar – dhjetor 2010, qarkullimi i udhëtarëve në Aeroportin Ndërkombëtarë të Prishtinës është rritur për 9.5 % krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar.

Përveç zhvillimeve pozitive të realizuara në sektorin e transportit gjatë vitit 2010, është më se e qarte se sfidë për Qeverinë e Kosovës do të jetë gjetja e burimeve alternative financiare për vazhdimin e ndërtimit të R7 e cila nuk do të ndikonte në reduktimin e investimeve në fushat tjera të zhvillimit ekonomik, duke përfshirë edhe mirëmbajtjen e

rrugëve ekzistuese. Duhet të përshpejtohen hapat drejt themelimit të agjencive rregullatore në mënyre që të përshpejtohet ritmi i implementimit të standardeve të BE-së nga ana e Kosovës. Për më tepër, vëmendje e veçantë duhet t'u kushtohet zhvillimit të strategjive dhe politikave të transportit dhe ndërmarrjes së hapave konkret për përmirësimin e sigurisë rrugore. Transporti ajror në Kosovë vazhdon të ballafaqohet me nevojën e forcimit të kapaciteteve institucionale dhe tërheqjes së më shumë profesionistëve në rregullimin e transportit ajror për implementimin standardeve të aviacionit në përputhje me kërkesat e ECAA-së. Po ashtu edhe hekurudhat e Kosovës ende përballen me nevojën e ngritjes së kapaciteteve profesionale e teknike dhe rritjes së pavarësisë menaxheriale.

Megjithatë, ky plan parasheh aktivitete konkrete për adresimin e sidave të lartpërmendura. Qeveria e Kosovës do të vazhdoj me realizimin e projektit R7¹⁸ si dhe me përmirësimin e gjithëmbarshtëm e infrastrukturës rrugore dhe mirëmbajtjen e tyre. Në kuadër të bashkëpunimit rajonal në fushën e transportit të udhëtarëve dhe mallrave planifikohet nënshkrimi i marrëveshjeve me Shqipërinë dhe Malin e Zi dhe marrëveshjeve tjera bilaterale me shtetet e rajonit e më gjerë. Ndërsa sa i përket përmirësimit të menaxhimit të hekurudhave të Kosovës ky plan parasheh miratimin e ligjit të përgjithshëm në përputhje me direktivat evropiane dhe finalizimin e procesit të ndarjes së hekurudhave të Kosovës në INFRAKOS (Infrastrukturë) dhe TRAINKOS (operimi me trena). Ndërkaq, me miratimin e ligjit për ndihmën shtetërore do të mundësohet edhe fillimi i implementimit të fazës së parë kalimtare të Marrëveshjes Evropiane për një Zonë të Përbashkët të Aviacionit (ECAA) (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 49, 53, 81-84, 86, 89 dhe 143-145)

e. Energjia

Për zhvillim më të mirë të sektorit të energjisë, Qeveria e Kosovës ka plotësuar më tutje legjislacionin dhe strategjinë për energji 2009-2018 të aprovuar në Kuvend duke definuar projektet zhvillimore të sektorit. Kjo strategji dhe këto ligje synojnë zhvillimin e këtij sektori, zotim ky i cili gjithnjë bëhet në përputhje me *acquis* të BE-së, përkatësisht kritereve të dala nga Traktati i Komunitetit të Energjisë (TKE). Andaj, një sinergji e tillë ka rezultuar në miratimin e një sërë ligjesh sikurse është ai për energjinë, rregullatorin e energjisë, energjinë elektrike, për minierat dhe mineralet, ligji për ngrohjen qendrore dhe ligji për gazin natyror. Plotësim i mëtutjeshëm i legjislacionit është bërë përmes harmonizimit të tij me direktivat e caktuara, pra kompletimi i Roadmap-it për implementimin e kërkesave të direktivave për shfrytëzuesit fundor dhe shërbime të energjisë¹⁹, performanca e energjisë në ndërtesa²⁰ si dhe ajo për etiketimin i pajisjeve elektrike²¹.

Më tutje, Qeveria e Kosovës vazhdon të jetë e përkushtuar në trajtimin e njërës nga sfidat më të mëdha; furnizimin e pandërprerë me energji, pasuar me segmentet si faturimi dhe inkasimi i energjisë elektrike të shpenzuar. Në këto të fundit, krahasuar me

¹⁸ Gjatë vitit 2011 pritet që punimet të përfundojnë në segmentet 1-3 (Vermicë- Suharekë 34 km)

¹⁹ Direktiva 2006/32/EC

²⁰ Direktiva 2002/91/EC

²¹ Direktiva 92/75/EEC

vitin 2009, vitin e kaluar kishte rritje në pranim (në MW) të energjisë elektrike me rritje për 5.3%, faturim (në MW) të energjisë së pranuar për 9.87% ose 2.07 % në EUR, inkasim për 10,96% si dhe rritje të numrit të transaksioneve për 24.78%.

Sidoqoftë, përkundër punës dhe përpjekjeve të vazhdueshme pagesa e pakënaqshme e energjisë së shpenzuar (dhe tarifata pa kthim kostoje) si dhe humbjet e energjisë, ato teknike dhe komerciale, shndërrojnë Korporatën Energetike të Kosovës (KEK) në njërin nga barrët e mëdha si për sektorin, ashtu edhe për buxhetin e Republikës së Kosovës. Për më tepër, këto bëjnë që kërkesa për energji të rritet në mënyrë të pakontrolluar dhe të papërbalueshme, e si pasojë të aplikohen reduktime në furnizimin me energji elektrike. Që këto çështje të eliminohen në një të ardhme të afërt, Qeveria e Kosovës është duke punuar drejt ndërtimit të kapaciteteve të reja gjeneruese, përkatësisht Termocentrali Kosova e Re dhe Hidrocentrali i Zhurit i cili është në fazën e koncesionimit, kapacitete këto të mjaftueshme jo vetëm për tregun e brendshëm por edhe atë rajonal. Por, përderisa të arrihet kjo Qeveria e Kosovës në ndërkohë ka marrë hapa/masat për energjinë në dispozicion, masa të cilat do të shërbejnë si tani e edhe më tutje për kursimin dhe eficiencën e energjisë. Hapa të tillë janë marrë në të gjitha fushat dhe mënyrat, si për vetëdijesimin publik ashtu edhe në vendosjen e masave fizike.

Përpos të lartë përmendurave, sfidë e vazhdueshme për Kosovën, e në veçanti për Operatorin e Sistemit, Tregut dhe Transmisionit është pengesa e drejtpërdrejtë që bëhet nga Operatori Serb i Transmisionit (EMS). Më saktësisht, ky Operator lë jashtë Operatorin Kosovar nga Asociacionet Evropiane dhe mekanizmat rajonal, duke i prezantuar asetet transmetuese të Kosovës si të vetat dhe duke përfitur kështu në mënyrë të paligjshme nga transiti i energjisë elektrike nëpër rrjetin transmetues të Kosovës dhe nga alokimi i kapaciteteve interkonektive të Kosovës. Për këtë arsye dhe duke u mbështetur në Rregullat për zgjidhjen e kontestit në kuadër të TKE, KOSTT ka ngritë ankesë kundër Republikës së Serbisë për shkelje të Traktatit të Komunitetit të Energjisë. Sekretariati i KE-së i ka dërguar Republikës së Serbisë letër të hapur ku shpreh një qëndrim që Republika e Serbisë ka bërë shkelje të provizioneve të Traktatit. Mbetet që SKE të angazhohet më tutje në zgjidhjen e kësaj mosmarrëveshjeje. Andaj, përderisa ekziston ky diskriminim, kompensimet dhe humbjet e tilla zbatohen tek konsumatorët.

Siç dihet Kosova është anëtare e TKE-së, dhe është zotuar për përmbushjen e të gjitha obligimeve që rrjedhin nga TKE, përmes harmonizimit të objektivave të veta me kërkesat e këtij Traktati të cilat i ka paraqitur në Strategjinë e Energjisë të Republikës së Kosovës 2009-2018. Si pjesë e procesit të integritit evropian, Plani i Veprimit për Partneritet Evropian (PVPE) është në përputhje me këto obligime dhe me objektiva strategjike të Qeverisë së Kosovës. Këto objektiva janë: (i) sigurimi me furnizim të qëndrueshëm me energji, (ii) integrimi në tregun rajonal, (ii) instalimi me kohë i kapaciteteve të reja apo trajtimi efikas i energjisë në dispozicion. Për t'u arritur këto objektiva, janë vendosur një sërë veprimesh të matshme që pasqyrojnë përkushtimin e institucioneve përkatëse në sigurimin e prodhimit të energjisë; rritjen e faturimit dhe inkasimit; zhvillimin e infrastrukturës dhe legjislacionit për kapacitetet e reja në të ardhmen si dhe ato ekzistuese; zhvillimin e tregut të energjisë; ngritjen, zgjerimin dhe

zhvillimin e kapaciteteve transmetuese e të gjitha niveleve (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 87, 88, 146 dhe 147).

f. Shoqëria informative dhe mediat

Sa i përket progresit në sektorin e telekomunikacionit, përkatësisht në fushën e legjislacionit primar, gjatë vitit të kaluar është miratuar ligji për parandalimin dhe luftimin e krimit kibernetik si dhe ligjit për mbrojtjen e të dhënave personale i cili përcakton të drejtat, përgjegjësitë, parimet dhe masat lidhur me mbrojtjen e të dhënave personale.

Hapat pozitiv që ka realizuar ART-ja gjatë vitit 2010 janë edhe miratimi i vendimit për Krijimin e Njës Shkëmbyese të Internetit (Internet Exchange Point - IXP), si dhe ka nxjerr urdhëresën për vendosjen e kushteve shtesë për licencat dhe autorizimet për ofruesit e shërbimeve të internetit.

Raporti i Progresit 2010 për Kosovën vlerëson se ka pasur progres substancial në politikat audiovizuale dhe mediat, kryesisht në përmirësimin e fushës së financimit dhe kapaciteteve administrative për Komisionin e Pavarur për Media (KPM). Për më tepër, KPM-ja ka kompletuar procesin e ri-licencimit të transmetuesve duke përmbytur obligimin ligjor që njëkohësisht ka mundur zgjerimin e zonës së mbulueshmërisë për subjektet transmetuese, respektivisht zgjerimit të audiencës. Funksionimi i Shoqatës së Pavarur të Mediave Transmetuese të Kosovës, e cila përfshinë të gjitha mediat elektronike, si shqiptare ashtu edhe të serbëve të Kosovës, është vlerësuar si një shembull i bashkëpunimit konstruktiv mes komuniteteve.

Si rezultat i mungesës së burimeve njerëzore, ekspertëve dhe kufizimet financiare, ART-ja përballet me kufizime substanciale në përgatitjen dhe implementimin e legjislacionit duke pamundur kryerjen e detyrave të veta plotësisht si një autoritet i pavarur rregullativ. Ndërkaq, pezullimi i kuotave të pagesës nga publiku për RTK-në, ka pamundur që transmetuesi publik të ndante 5% të kësaj pagese për fondin e mbështetjes së mediave të pakicave, shumetnike dhe të mediave tjera speciale, siç kërkohet me ligj.

Megjithatë, hapa të rëndësishëm pritet të ndërmerren për adresimin e sfidave në sektorin e shoqërisë informative dhe mediave gjatë vitit 2011. Nga fusha e legjislacionit primar, pritet miratimi i Ligjit për Komunikime Elektronike, amendamenti i ligjit për KPM-në, ndërsa sa i përket qartësisht të dispozitave penale ndaj shpifjes, me amendamentimin e Kodit Penal të Kosovës do të zgjidhen edhe paqartësitë ekzistuese ligjore në mes të Ligjit mbi Shpifjet dhe Fyerjet dhe Kodit Penal.

Me qëllim të ngritjes së kapaciteteve profesionale të ART-së, pritet të rekrutohet stafi i ri në mënyrë që të fuqizohet pavarësia operationale e këtij rregullatori. Në anën tjetër pritet që miratimi i Ligjit për RTK-në të forcojë pavarësinë e transmetuesit publik dhe të zgjidh përfundimisht qëndrueshmërinë e tij financiare. Ndërsa në kuadër të procesit të privatizimit të ndërmarrjeve publike me interes nacional, ka filluar procesi i privatizimit

të PTK-s dhe pritjet të përfundojë brenda vitit 2011 (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 37, 89 dhe 148).

g. Kontrolli financiar

Gjatë vitit 2010, Qeveria e Kosovës, ka vazhduar me përforsimin e mekanizmave institucionale dhe ligjore që të forcojnë kontrollin financiar. Në fushën e kontrollit të brendshëm të financave publike (KBFP) është punuar në plotësimin e legjislacionit sekondar për të mbështetur zbatimin e Ligjit për Auditim të Brendshëm. Poashtu në aspektin e krijimit të politikave janë aprovuar një numër i procedurave që kanë lehtësuar kontrollin më të mirë të MFK në bazë të decentralizimit të përgjegjësive të menaxhimit financiar nëpër organizatat buxhetore. Në kuadër të auditimit të brendshëm janë duke u trajnuar 54 auditorë të brendshëm në programin TIAPS (Program për Trajnim dhe Çertifikim Ndërkombëtar të auditorëve të brendshëm) të implementuar nga CIPFA - BM dhe CEF- Slloven, të financuara nga BE-ja. Gjithashtu janë organizuar trajnime për zhvillimin e aftësive teknike dhe raportimit të auditorëve të brendshëm për pjesën tjetër të auditorëve.

Në kuadër të auditimit të jashtëm, institucionet e vendit kanë miratuar mjete të reja operacionale, me synim të vendosjes së një dialogu më të mirë me organet e auditimit. Gjatë vitit auditues 2010/2011 Zyra e Auditorit Përgjithshëm (ZAP) ka realizuar 90 auditime, krahasuar me vitin auditues 2009/2010 shënon një rritje prej 57%. Zbatimi i raporteve dhe rekomandimeve të auditimit të jashtëm nga organizatat buxhetore është përmirësuar, duke iu falënderuar pjesërisht bashkëpunimit më të mirë me Komisionin Parlamentar për mbikëqyrjen e menaxhimit të financave publike dhe bashkëpunimit me Zyrën e Auditorit të Përgjithshëm.

Edhe pse janë ndërmarrë një numër i konsiderueshëm masash, sfida për këtë sektor mbetet zhvillimi i sistemeve të menaxhimit financiar dhe të kontrollit, duke e ngritur vetëdijen për politikën e saj të KBFP dhe duke filluar përmirësimin e cilësisë së auditimit të brendshëm si një mjet këshillues dhe i dobishëm për menaxhmentin. Duke ju referuar Raportit të Progresit 2010, zhvillimi i auditimit të jashtëm është në rrugën e duhur, por si burim shqetësimi mbetet pavarësia financiare e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm.

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave të mbetura, Plani i tanishëm parashihet hapa të mëtutjeshëm në përmirësimin dhe harmonizimin e legjislacionit primar dhe atij sekondar, si në fushën e kontrollit të brendshëm të financave publike, poashtu edhe në atë të auditimit të jashtëm. Për më shumë, do të ketë përpjeke për të zhvilluar dhe zbatuar parimet e përgjegjësive të decentralizuara të menaxhimit dhe funksionalitetit, auditimit të brendshëm të pavarur në përputhshmëri me standardet ndërkombëtare dhe praktikën më të mirë të BE-së. Gjithashtu në sferën e auditimit të brendshëm ngritja e kapaciteteve në sferën e auditimit të brendshëm përmes trajnimit të trajnerëve për vazhdimin e programit për Çertifikim, organizimi i trajnimit për pjesën e dytë të auditorëve të brendshëm në Programin për Trajnim dhe Çertifikim ndërkombëtar, organizimin e pilot auditimeve si dhe përgatitja e "Raportit vjetor për funksionimin e sistemit të auditimit të brendshëm në sektorin publik, për vitin 2010 " për Qeverinë, Kuvendin e Kosovës dhe Zyrën e Auditorit të Përgjithshëm..

Për më tepër, për të nxitur investimet e jashtme dhe për të përmirësuar menaxhimin e aseteve, në fokus të veçantë gjatë vitit 2011, do të jetë krijimi i mundësive më të mira për partneritetet publiko-private duke siguruar kompatibilitet me kornizën legislative të BE-së mbi koncesionet.

Plani i këtij viti parasheh forcimin e kapaciteteve operative si dhe pavarësimin financiar dhe operacional të ZAP-së, duke ngritur kapacitetet administrative dhe njerëzore si dhe forcimin e legjislacionit dhe mundësimin e bashkëpunimit me organizatat tjera ndërkombëtare (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 83, 92, 149,150)

h. Statistikat

Është shënuar nivel i konsiderueshëm i progresit në kompletimin e kornizës ligjore me miratimin e Ligjit për regjistrimin e popullsisë, të ekonomive familjare dhe të banesave. Me këtë ligj përcaktohen mënyrat e organizimit dhe zhvillimit të procesit të regjistrimit të popullsisë, të ekonomive familjare dhe të banesave në Kosovë. Lidhur me regjistrimin e popullsisë, ekonomive familjare dhe banesave janë ngritur të gjitha grupet profesionale dhe teknike si me ekspert të brendshëm poashtu edhe me ekspert ndërkombëtar me përkrahje të Misionit Monitorues Ndërkombëtar si dhe Eurostat-it për implementimin e Planit të Regjistrimit të Popullsisë.

Në fushën e infrastrukturës së statistikave gjithashtu është shënuar progres i konsiderueshëm, me ç'rast është përmirësuar bashkëpunimi me prodhuesit dhe shfrytëzuesit e caktuar të statistikave dhe se në të njëjtën kohë është nënshkruar MoU me Ministrinë e Bujqësisë. Banka Qendrore ka filluar publikimin e bilancit të pagesave në baza tremujore të cilat japin informata më të thukëta dhe njëherit sigurojnë përcjellje më të mirë të pagesave në Kosovë. Sa i përket statistikave makroekonomike ka pasur përparim të dukshëm duke mundësuar që indeksi i çmimeve të konsumit të rifreskohet.

Edhe pse ka pasur një numër të rëndësishëm masash të ndërmarra, sfida në këtë sektor mbeten përmirësimi i burimeve njerëzore dhe financiare të ESK-së, ngritja e kapaciteteve njerëzore në departamentin e TI-së, rritja e nivelit të progresit në klasifikimet dhe regjistrat. Ndërsa autoritetet doganore duhet të përmirësojnë në mënyrë të konsiderueshme cilësinë e të dhënave të tregtisë së jashtme.

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave të mbetura, Plani i tanishëm i Partneritetit Evropian parasheh një sërë masash të mëtejme. ESK parasheh përforcimin e statistikave të biznesit dhe ato makroekonomike, aplikimin e NACE Rev. 2 si dhe standardizimin e të dhënave statistikore sipas kërkesave të Eurostatit (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioriteti 94).

3.3.3. DREJTËSIA, LIRIA DHE SIGURIA

a. Vizat, kufijtë, azili dhe migrimi²²

Me hyrjen në fuqi të ligjeve kyçe dhe një numri aktesh nënligjore, legjislacioni kornizë dhe ai zbatues në këto fusha është kompletuar dhe vazhdon të avancohet. Sa i përket zhvillimit të kornizës së politikave dhe asaj institucionale, me miratimin e Strategjisë dhe Planit të Veprimit për Ri-integrimin e Personave të Riatdhesuar është kompletuar kjo kornizë, kurse në kontekstin e reformimit të strukturës së brendshme të MPB-së dhe PK-së janë qartësuar dhe ndarë saktësisht përgjegjësitë në mes të këtyre dy institucioneve. Më tej, me miratimin e Planit Zhvillimor të MPB-së, tashmë është vendosur një bazë solide për zhvillim institucional, në njërën anë, dhe zhvillim, zbatim e monitorim të politikave në këto fusha, në anën tjetër.

Megjithatë, nevojitet të vazhdojë përafrimi i mëtejshëm i legjislacionit me *Acquis*, në veçanti në kontekstin e adresimit të prioritetëve të Qeverisë për përmbushjen e kritereve teknike për fillimin e dialogut për liberalizimin e vizave. Kjo përfshinë edhe harmonizimin e legjislacionit zbatues me legjislacionin kornizë të rishikuar dhe reflektimin e nevojës për plotësimin e kornizës së politikave dhe zbatimin e saj përmes legjislacionit përkatës. Sa i përket kësaj të fundit, mungesa e një regjimi vizash, e përgjegjësisë së plotë për kontrollin e kufijve të autoritetet vendore, e një sistemi adresash, por edhe sfidat sa i përket pronësisë vendore në politikë-bërje strategjike, reformimin e institucioneve e zhvillimin e kapaciteteve institucionale, dhe implementimi në pajtueshmëri të plotë me standardet evropiane, mbeten ndër çështjet prioritare që duhen adresuar.

Bazuar në këtë nivel të zhvillimeve dhe me qëllim të adresimit të këtyre dhe sfidave të tjera, gjatë periudhës në vijim autoritetet do të vazhdojnë me përafrimin e legjislacionit kornizë dhe atij zbatues me *Acquis* dhe me standardet evropiane. Masat në këtë nivel do të përqendrohen në çështjet kufitare, sigurinë e dokumenteve dhe zbatimin e politikës së vizave, e cila gjithashtu do të vendoset gjatë këtij viti. Edhe në nivelin e plotësimit të kornizës së politikave dhe zhvillimit institucional kërkohen ndërhyrje strategjike. Kjo me qëllim të adresimit të këtyre sfidave, si dhe për shkak të shtimit të volumit të përgjegjësisë që janë në transferim e sipër të autoritetet vendore dhe nevojës për avancimin e bashkëpunimit me autoritetet e shteteve fqinje. Në këtë kontekst, PVPE 2011 parasheh ndërhyrje strategjike në nivelin e dokumenteve të politikave dhe planeve operacionale. Përveç kësaj, masat përkatëse gjithashtu synojnë ngritjen e kapaciteteve institucionale përmes investimeve kapitale, rekrutimeve shtesë (përfshirë transferimet e brendshme) e trajnimeve, me prioritet riatdhesimin dhe ri-integrimin e personave të riatdhesuar, çështjet kufitare dhe sigurinë e dokumenteve (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 95 - 98 dhe 152)

²² Një pasqyrë të plotë të kornizës legislative dhe institucionale në sektorin e Drejtësisë, Lirisë dhe Sigurisë e jep *Plani i Veprimit 2009 për Implementimin e Partneritetit Evropian për Kosovën*, fq. 122 - 129

b. Shpëlarja e parave

Sa i përket parandalimit dhe luftimit të shpëlarjes së parave, deri më tani është miratuar ligji përkatës kornizë, kurse përgjegjësitë për bërjen e politikave akoma janë në transferim e sipër nga EULEX-i në Njësinë e ardhshme të Inteligjencës Financiare, bazuar në Memorandumin përkatës, nga i cili ka rrjedhur udhërrëfyesi përkatës që parasheh përfundimin e këtij procesi brenda këtij viti. Për më tepër, është funksionalizuar Agjencia për Administrimin e Pasurive të Konfiskuara dhe të Sekuestruara. Në nivelin e zbatimit, PK-ja ka shënuar progres të konsiderueshëm në hetimin e këtij lloj krimi. Krahas operacioneve hetuese, në bashkëpunim me *Task Forcën* përkatëse të Prokurorisë Speciale dhe EULEX-in, gjithashtu janë shënuar përparime në zhvillimin e kapaciteteve institucionale dhe përmirësimin e bashkëpunimit ndër-institucional. Në këtë kontekst, pas centralizimit të përgjegjësive nga niveli rajonal në kuadër të Drejtorisë së saj të re Kundër Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit dhe rritjes së numrit të stafit, PK, me ndihmën e EULEX-it dhe KE-së, ka zhvilluar dhe ka filluar implementimin e Strategjisë për Policinë e Udhëhequr nga Inteligjenca (ILP).

Përkundër këtyre të arriturave, dy institucionet ekzekutive përgjegjëse akoma nuk janë funksionale, kurse kapacitetet e institucioneve ekzistuese mbeten mjaft të kufizuara, në veçanti sa i përket përndjekjes penale. Përveç kësaj, ka probleme sa i përket bashkëpunimit ndërkombëtar, kurse sa i përket zbatimit akoma mungon një sistem gjithëpërfshirës i monitorimit të transaksioneve bankare të subjekteve fizike e juridike publike e private (përfshirë OJQ-të), i cili ka rëndësi kyçe sidomos për parandalimin dhe hetimin e këtij lloj krimi.

Me qëllim të adresimit të këtyre sfidave, PVPE 2011 parasheh një sërë ndërhyrjesh strategjike që reflektojnë prioritetin që i japin autoriteteve vendore kompletimit dhe avancimit të mëtejshëm të kornizës ligjore, rregullative dhe asaj të politikave. Më tej, me rritjen e numrit të gjyqtarëve dhe prokurorëve është bërë e mundur që gjyqësori të fokusohet në specializimin e një numri syresh në këtë fushë. Në anën tjetër, sa i përket ekzekutivit, agjencitë relevante të zbatimit të ligjeve kanë paraparë ngritjen e kapaciteteve të tyre institucionale përmes rekrutimeve, trajnimeve, si dhe avancimit të infrastrukturës së nevojshme teknike, masa këto të cilat pritet të kontribuojnë dukshëm në përmirësimin e planifikimit, zbatimit dhe monitorimit e vlerësimit të zbatimit të legjislacionit e politikave përkatëse (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioriteti 99).

c. Drogat

Sa i përket luftës kundër narkotikëve, pas reformave institucionale, përkatësisht centralizimit të përgjegjësive nga niveli rajonal në atë qendror, dhe ngritjes së kapaciteteve institucionale për hetim, Policia ka treguar rezultate të konsiderueshme përmes operacioneve kundër trafikimit të këtyre substancave. Në anën tjetër, sa i përket trajtimit kundër drogave, ka filluar bashkëpunimi me Qendrën Evropiane për Monitorimin e Drogave dhe Vartësisë nga Drogat. Ngjashëm me luftimin e shpëlarjes së parave, edhe në këtë fushë mbeten sfida që duhet adresuar, me prioritet aspektet e hetimit, bashkëpunimit ndërkombëtar, përndjekjes penale edhe raportimeve statistikore,

gjë që tregon për një nivel akoma të ulët të zbatimit të politikave strategjike të zhvilluara deri më tani.

Edhe në këtë fushë PVPE 2011 parasheh ndërhyrje strategjike në avancimin e kornizës ligjore dhe zhvillimin e mëtejshëm të kapaciteteve institucionale për luftimin e drogave, me fokus në luftimin e trafikimit të tyre, përmes rekrutimeve, trajnimeve, si dhe avancimit të infrastrukturës së nevojshme teknike, si të agjencive ekzekutive të zbatimit të ligjit ashtu edhe të institucioneve gjyqësore (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioriteti 99).

d. Policia

Gjatë vitit 2010, është shënuar progres në kompletimin e kornizës ligjore për policinë, përmes miratimit të një numri udhëzimesh administrative që dalin nga Ligji për Policinë. Gjithashtu, është avancuar edhe më tutje korniza strategjike për policinë përmes miratimit të Planit Strategjik Zhvillimor 2010-2015. Gjithashtu, vlerësohet kontributi i policisë në hartimin e strategjive që mbulojnë fushat e parandalimit të krimit, policimit në komunitet dhe atij të udhëhequr nga intelijenca, si dhe strategjinë që mbulon fushën e mbledhjes së armëve të lehta. Gjithashtu, është përmirësuar kapaciteti i brendshëm përmes miratimit të strukturës së re të PK.

Policia ka marrë nën mbikëqyrje sigurinë e disa prej objekteve të trashëgimisë kulturore sikurse edhe kontrollin e kufirit me Shqipërinë. Në anën tjetër është përmirësuar qarkullimi i informacionit përbrenda PK, përmes themelimit të njësisë rajonale të centralizuara. Gjithashtu, është përmirësuar bashkëpunimi me shërbimet policore të huaja përmes nënshkrimit të një numri marrëveshjesh me shtete të ndryshme.

Me gjithë progresin e shënuar, mbetet një numër sfidash, sidomos për sa i përket përmirësimit të mëtejshëm të kapacitetit të PK për luftimin e krimit të organizuar bazuar në konceptin e 'policisë së udhëhequr nga intelijenca', si dhe luajtjes së një roli më proaktiv kundër krimit. Gjithashtu, mbetet një numër sfidash në kuadër të kapacitetit të brendshëm administrativ si dhe në drejtim të menaxhimit të procesit sfidues të ristrukturimit. Problem shtesë për PK-në mbeten edhe rrethanat politike që pamundësojnë bashkëpunimin direkt me agjencitë ndërkombëtare pa u mbështetur në EULEX-in.

Për adresimin e këtyre sfidave, ky Plan Veprimi parasheh masa drejt anëtarësimit të Policisë së Kosovës në Interpol, si dhe për avancimin e luftimit të krimit të organizuar përmes ngritjes së kapaciteteve të PK-së për implementimin e policimit të bazuar në intelijencë, sikurse edhe masa që i mundësojnë PK-së komunikim më adekuat, përmes ndërlidhjes së bazave të ndryshme të të dhënave. Gjithashtu, Plani parasheh edhe një numër të mëtejshëm masash që do të ndihmonin PK-në në adresimin e sfidave të mbetura (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 101 – 102, dhe 154).

e. Luftimi i krimit dhe krimit të organizuar

Edhe në fushën e luftimit të krimit të organizuar Kosova vazhdon të përballet me sfida. Përparimet kryesisht kanë të bëjnë me zhvillimin e mëtejshëm të bazës ligjore e të politikave dhe të ngritjes së kapaciteteve humane të agjencive të zbatimit të ligjit dhe institucioneve gjyqësore. Nga ana tjetër, zbatimi vazhdon të mbetet sfidues, e kjo është pasojë, mes tjerash, e një numri të konsiderueshëm sfidash e problemesh strukturale me të cilat përballen institucionet përgjegjëse. Ndër më kryesoret prej tyre përfshijnë mungesën e një kornize rregullative, të politikave e të infrastrukturës teknike të nevojshme, me një fjalë të një sistemi gjithëpërfshirës në mbështetje të hetimeve, i cili do të siguronte mbrojtjen e dëshmitarëve e të informatorëve por gjithashtu hetime efektive dhe në përputhje me standardet e të drejtave të njeriut që janë në fuqi. Kjo gjithashtu përfshin sfida serioze sa u përket kapaciteteve institucionale, bashkëpunimit ndër-institucional e atij ndërkombëtar, kurse të tjera sfida kanë të bëjnë me përndjekjen e të dyshuarve dhe trajtimin e viktimave të krimit.

Ky Plan Veprimi parasheh një sërë ndërhyrjesh strategjike që synojnë adresimin e këtyre sfidave. Këto ndërhyrje fokusohen në avancimin e kornizës së politikave dhe të kapaciteteve institucionale për zbatimin e kornizës ligjore dhe të politikave dhe monitorimin e vlerësimin periodik të zbatimit të tyre, me prioritet parandalimin, hetimin dhe përndjekjen. Ato prekin të gjitha kategoritë e krimit të organizuar dhe të gjitha aspektet e parandalimit, hetimit e përndjekjes së tyre: kornizën ligjore e institucionale, vetëdijesimin e publikut, policinë e udhëhequr nga intelijenca, aspektet gjyqësore të hetimit, sigurinë publike dhe atë në komunitet, bashkëpunimin ndërkombëtar, si dhe aspektet infrastrukturore e teknike (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 103 - 107, dhe 153 - 155).

f. Mbrojtja e të dhënave personale

Gjatë vitit 2010 është shënuar progres në avancimin e kornizës ligjore për mbrojtjen e të dhënave personale, përmes miratimit të ligjit përkatës. Gjithashtu, janë bërë përpjekje për themelimin e Agjencisë Kombëtare për Mbrojtjen e të Dhënave Personale, përmes propozimit nga ana e Qeverisë, bërë Kuvendit për zyrarët e lartë të këtij institucioni.

Sfidë në drejtim të përmirësimit të gjendjes së mbrojtjes së të dhënave personale në Kosovë, mbetet mos-themelimi i AKMDhP-së, sikurse edhe analizimi i përgjithshëm i legjislacionit përkatës për të parë mundësinë e rishikimit me qëllim harmonizimin me Ligjin për Mbrojtjen e të Dhënave Personale. Gjithashtu, problem mbetet edhe niveli i ulët i vetëdijesimit të qytetarëve rreth të drejtave të tyre në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale.

Përmes këtij Plani veprimi, mëtohet të adresohen këto sfida përmes masave për themelimin dhe funksionalizimin e AKMDhP-së, analizimit dhe rishikimit eventual të legjislacionit për harmonizim me Ligjin për Mbrojtjen e të Dhënave Personale, si dhe përmes masave për vetëdijesimin e mëtejshëm të qytetarëve rreth së drejtave të tyre për mbrojtjen e të dhënave të tyre personale (për më shumë detaje shih tabelën e veprimeve, Prioritetet 108 dhe 157).

**4. MATRICA E VEPRIME TË PLANIT TË VEPRIMIT PËR PARTNERITET
EUROPIAN 2011**